

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בבא מציעא

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיו.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת בבא מציעא

פ"א שנים אוחזין

גמ' ב. - ג.

שנים אוחזין, רוכבין - יחלוקו בשבועה א"כ מודים או עדים
"מצאתיה, כולה שלי" - הו"א - דבראיה לא קני [ומצאתה - לידו]; מציאה ומקח דנקט זוזי משניהם
חלוקה בשבועה אפי' לבן ננס - דאין שוא דאולי בהדדי אגבהוה;
אפי' לסומכוס - בברי וברי (ורבה בר"ה חולק), הו"א דאין דררא דממונא (לרש"י - חסרון ממון),
מדרבנן שלא יהא כ"א תוקף
אין המע"ה דתרוייהו תפסי, אין יהא מונח דאולי דתרוייהו הוא ואף לר' יוסי דאין ודאי רמאי
חנוני אפנקסו זו"ז נשבע ונוטל דתביעתם על בעה"ב

רש"י ב. - ב:

אני ארגתיה - לרש"י - יהא מונח דודאי רמאי
ולחזי זוזי ממאן נקט - לרש"י - מוכר נאמן בדנקט מחד אפי' אין מקחו בידו

גמ' ג. - ה:

ר' חייא קמייא - שבו' בהעדאת עדים במקצת [צד השוה מפיו ועד אחד שע"י
טענה וכפירה הן באין] (ובחשוד - שכנגדו)
ואבוה דר' אפוטריקי (ה) חולק [הוא זה - למעוטי עדים (לר' חייא - לממין הטענה)]
לר"מ - עדים מחייבו חטאת חלב, וחומש ואשם לנשבע [ק"ו דהביאוהו למיתה]
ר' חייא בתרייתא - שבו' בהילך (רש"י - בכ"מ שהם) במקצת, ושבועה דמשנתנו כעין דאו' תיקנו (לרש"י -
מאי דתפיס חשיב כעדות)
חוץ: משטר מסייעו, כפירת או הודאת שעבוד קרקעות
רב ששת - פטור [ככופר הכל על השאר] וכלל ופרט וכלל למעוטי קרקע בחפר בורות, בהודה
בכלים וכפר קרקעות, ובע"א, ושבו' השומרים לרמי ב"ח (דבעי גם כפירה והודאה) בהודה
דפשע
"סלעים" בשטר ולוה הודה ג' -
ר"ש בן אלעזר - ישבע, ר"ע - משיב אבידה (רש"י - חכמים פטרו)
אין שכנגדו בשבו' היסת [תקנתא לתקנתא]

רש"י ג. - ג:

מפני מה מודה במקצת ישבע - לרש"י - משיב אבידה
מודה במקצת משתמיט - לרש"י - יכול לישבע דאינו חשוד אממונא

גמ' ה. - ז.

זו"ז ישבע "כולה שלי ולדבריכם שבו' שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה"
[ר' יוחנן - שלא יהא כ"א תוקף - ולא אמרינן מגו חשיד אשבו' (ראיה מהיסת, חנוני אפנקסו, אינו
ברשותי),
אביי - (רש"י - כה"ג חשוד אשבו') שמא ספק מלוה ישנה ויפרוש, (ר"פ ב: - יפרוש מהוראת היתר, רש"י
לרבנן דסומכוס - מחסר גוביינא ולא קים להו להוציא מחזקתו בכדי, להו"א - דאו' משום אנן סהדי
במקצת (ואשתמוטי), ר' חייא - כעין דאו' תקן דהילך הוא)]
כופר במלוה כשר לעדות [משתמיט], בפקדון שבידו - פסול
"פלוגו" וחזרו כי תפיס חד אינו נאמן ששכרתי לו

מודה סומכוס דסרכא לאו כלום

אפי' את"ל תקפה א' בפנינו ושתק ולסוף צווח אין מוציאין, הקדישה אינו קדוש (דלא כרב המנונא)
תקפו כהן ספק בכור מוציאין מידו [רש"י - סתמא בחזקת ישראל] (לרמב"ם אין מוציאין)
וראיה מספק פדיון חמור שנכנס לדיר ואינו עשירי ספק, ואיסור גיזה בספק בכור דקדוש מאליה
אין חיוב לעשר בכור [יהיה קדוש - ולא כבר], ספק בכור [עשירי ודאי], מת האינו מנוי [אשר יעבור -
ולא כבר], קפץ מנוי לתוכן [מנין הראוי]
יכול להקדיש קרקע שיכול להוציאה בדיינים, ומטלטלי שהודה

רש"י ו. - ו:

שבו' שלא שלחתי יד - לרש"י - שמא נאנסה קודם שהחזירה וחייב
מנצו אמסותא והקדישה, אפשרות תקפו כהן - לרש"י - הספק בשתק והדר צווח

גמ' ז. - ז:

אדוקים - כ"א נוטל עד שידו מגעת ומשנתינו בתפיסי בכרכשתא
תפיסת גע"ג בסודר הוי נתינה ולא בגט [בעינן כריתות]
שניהם אדוקין בשטר שנפל -
רבי - יתקיים [מודה בשטר צריך לקיימו] ויחלוקו לדמי
רשב"ג - א"צ לקיימו
א' בטופס וא' בתורף - ר' אלעזר - התורף מקבל הפרש שווית הזמן
אחר שמצא שטר עם הנפק: רבנן - חיישינן לפרעון - לר"פ אפי' כתובת נשואה [צררי]
ר' יוסי - לא חיישינן [רש"י - מיד קורעו]
לתי' דגמ' ורבינא איפוך ומודה ר' יוסי בכתובה בעודה תחתיו, ולרבינא לרבנן חיישינן לב' כתובות

רש"י ז. - ז:

א"א לו לנתק גט מהני - אין כח בחוט
לר' אלעזר שמין הזמן - לרש"י - דלא כ' בשיטה אחרונה, ולא החתימה לרשב"ג דמודה שכתבו

גמ' ח. - ט:

שניהם מודים: רמי ב"ח - מגביה מציאה לחבירו קנה
רבא - לא קנה, חוץ ממתני' - מיגו דזכי לנפשיה
חרש ופקח שהגביהו - מתוך שלא קנה פקח לא קנה חרש [אין חשש אתי לאנצויי]
רכוב (לרש"י - שאינה זזה) - לגמ' ח., ר"מ - קני
שמואל כחכמים דר"מ - לא קני [כיושב בכלאים, ומוסירה לא קני במציאה] אא"כ מנהיג ברגליו
לר"י משיכה בגמל והנהגה בחמור דוקא; ות"ק חולק על חד (מח')
המנהיג ברגליו קונה חמור ובית פגיה והתפוס במוסירה קונה התפוס בידו ולר' אבהו כל המוסירה [יכול
לנתקן] (ברותא)
מכר שא"ל קני כדרך - אין מנהיג ברגליו בעיר קנה חוץ: מברה"ר, אדם חשוב או זילא, אשה
משוך בהמה לקנות כלים שעליה לא קנה, וקני - ספק
קנין חצר בבהמה כפותה, ספינה וקלתה [מינח גייחא]

רש"י ח. - ט:

שותפין שגנבו חייבין - לרש"י - בהוציא לדעתו ולדעת חבירו
רכוב במקום מנהיג - לרש"י השאילה במוחזקות ("כולה שלי") שצריך ראוי לקנין במצב הנוכחי

הגבהת הפקר בעקר כולו, ומה שבתוך ידו הוי מגביה לגמרי
רכוב (לבד) קני במוסירה - לרש"י - תכשיט חמור כחמור
חצר מהלכת - ריבוי אם המצא תמצא בידו לגגו וחצרו דלא נייד ומשתמר

גמ' ט: - י.

"תנה לי מציאה" משנתנה א"א לטעון זכיתי תחלה [רש"י - נתן במתנה, בלא התכוין לקנות קנייה האי בעקירה
מידו לשם קנייה]

ליקט פאה לעני: ר"א - זכה, חכמים - לא
לר' יהושע ב"ל לכו"ע בליקט עני מגו דאי בעי זכי לנפשיה ומח' בעשיר אי אמרינן תרי מגו (אי בעי
מפקר נכסיו)
לר"נ מח' בעני (לרש"י - אי אמרינן מגו דאי בעי זכי לנפשיה)

ר"נ ורב חסדא - המגביה מציאה לחברו לא קנה [חב לאחרים] חוץ: מפועל למלאכה [כיד בעה"ב],
לרש"י בעשאו שליח
עולא בשם ריב"ל, ר' חייא ב"א בשם ר' יוחנן - קנה (אבל לא בא"ל תנהו לי)

גמ' י. - י:

ד"א קונות במציאה (רש"י - אין אחר רשאי לתופסו) [לא ליתי לאנצויי] ובגט [עיוגנא]
חוץ: מלא ניחא, ר"פ - שדה דבעה"ב, לרב ששת - מציאה באמצע רה"ר, קטנה לר"ל
ר"ל - אין חצר וד"א לקטנה, ר' יוחנן - יש [מח' אי משום יד [ונתן בידה] או שליחות
(רב אשי יב. - לא גרעה משליחות), אי ילפינן מציאה מגט,
קטן מקטנה, לכו"ע לא ילפינן (רש"י - מציאה; קטן) ומר אמר חדא]
אין שליח לדבר עבירה [לרש"י - דברי מי שומעין ולא היה לו לעשות]
לרבינא חוץ מלאו בר חיובא (ישראל לקדש גרושה לכהן, אשה להקיף), לרב סמא חוץ מבע"כ

גמ' יא. - יב:

מציאה בעי חצר המשתמרת או עומד בצידה (רש"י - משתמרת על ידו, רב אשי - סמוכה דומיא דיד)
[ושכחת עומר בשדה אבל משנכנס לעיר אפי' זכור ולבסוף שכוח] ורץ אחריה ומגיעה
מתנה א"צ בצדה, מגיעה [דעת אחרת, רב אשי - לא גרעה משליחות]; להווא מרבנן מתנה
כמציאה

גט צריך בצדה [אין חבין, אבל סמוכה הוי כיד]
גמ' קב. - שם מציאה בעיר כמשתמרת [בדילי אינשי]

עישור נתון ומקומו מושכר -

ההוא מרבנן - אגב [נתינה אלימתא, משא"כ חליפין - דרך מקח]
ר"פ - חצר [דעת אחרת א"צ בצדה]
לרבא - טובת הנאה אינו ממון לחליפין ואגב

ספק אי חצר קונה בזרק ואין סופו לנוח (לרש"י - הפקירו לכל הקודם), ומתגלגל כמונח

יש לו מציאת 1) בתו קטנה [את בתי נתתי] חוץ מאמה שלא הגביהה עם מלאכתה,

2) נערה [לרש"י - שבח נעורים, רש"י כתובות מו: - איבה ולא זיין],

3) קטן [שמואל - מריצה, ר' יוחנן - סמוך אשלחנו - איבה],

בלי אב - לעצמו [ת"ק - דרכי שלום, ר' יוסי - גזל מדבריהם וב"ד מוציאין],

4) עבד כנעני [גופו קנוי], 5) אשתו [איבה] חוץ מספק מגורשת,

6) פועל לסתם מלאכה (לר"פ ללקט מציאות) ועבד עברי [כיד בעה"ב] חוץ: מנוקב מרגליות,
מגביה עם מלאכתו

בן אריס - ת"ק - אינו מלקט אחריו [אביו עשיר (לרש"י - כבעה"ב)], ר' יוסי - מלקט [אביי - עניי מייאשי,
רבה - עשאוהו כזוכה - ניחא לעניים]

רש"י יא. - יב:

שכוח מעיקרו - בעה"ב ואח"כ פועל, זכור ולבסוף שכוח - ע"י פועלים
ר"ג - עישור שאני עתיד למוד - לרש"י - עישר להציל מטבל
לרש"י - חצר אינו שליח למציאה דאין דעת שולח או שליח
מציאת אמה - אב מינה קזכי

גמ' יב: - יד:

מצא שט"ח -

ר"מ - עם אחריות לא יחזיר [רב אסי - חייב מודה אבל איתרע וחיישינן למוקדם (לרש"י - דהמלוה לא נזהר) בשטר דלאו הקנאה (אבל לאביי עדיו בחתומיו זכין בדמטו לידו),
אביי ור' יוחנן - חיישינן לפרעון וקנוניא,
שמואל ור' אלעזר - דוקא באין חייב מודה (לרש"י - מזויף ולא מהני קיום דאיתרע)]
ובלי אחריות מחזיר - לרב אסי ואביי במודה - לגבות מבני חורין,
לשמואל לצור דא"א לגבות [לרש"י - לאו שטרא]
חכמים - אפי' בלי אחריות לא יחזיר [אחריות ט"ס, לר' אלעזר - גובין מבנ"ח]
שמואל (לא להל') - במכר אין אחריות ט"ס [עביד דזבין ליום]
ב' לשונות אי מוכר שלא באחריות משתעי דינא עם בע"ח [לא ניחא בתרעומת] (לרש"י - לטעון פרעתיד, חוב אחר)
ב' לשונות אי הקונה באחריות ודייש אמצרי (רש"י - בלא נתן מעות) יכול לחזור מחמת עוררין או לא [אחוי טרפך]

רש"י יג. - יד.

שטר הקנאה - לרש"י - מקנה אפי' לא ילוה
לאביי מוקדם פסול רק בזמנו לפני חתימתו
בלא נתן מעות חוזר עד שלא דייש אמצרי - לרש"י - מתקן ומגביה הגבולים

גמ' יד: - טז:

נגזל גובה מלוקח - שבח (לרש"י - בגזלה משובחת והכסיפה ביד גזלן), ופירות [רש"י - ארעאי אשבח - וישלם יציאה]
לוקח מגזלן - לרב, להל' - שבח - רב הונא - מבני חורין
ושמואל חולק [מיחזי כרבית] חוץ מפירש ויש לו קרקע/וקנו מידו על השבח
הכיר שגזולה - רב, להל' - מעות [פקדון] ולא שבח, שמואל - אף לא מעות [מתנה]
נגזל מגזלן - קרקע דאפחתה/נטלוה מסיקין ממשעבדי כשעמד בדין, פירות שאכל מבנ"ח
בע"ח מלוקח - שמואל - שבח חוץ: ממתנה [לא הדר אנותן, רש"י - מאי אפסדתיד], ממסיק שיעור ארעא
ולא שבחא (מח' אם יש ללוקח קרקע או דמי השבח), ובאפותיקי ישלם יציאה ולא פירות [רש"י - ברשות לוקח אשבח]
לוקח מהלוה - שבח מבנ"ח
רב - גזלן שמכר ואח"כ קנה מנגזל - לא יוציא מהלוקח [מכר כל זכות שתבא [מר זוטרא - ניחא דלא נקרייה גזלנא, רב אשי - דליקו בהמנותיה (נ"מ בנתנו במתנה)]
חוץ: ממכרה או הורשה או נתנה לשני (רש"י - קודם שקנה), ירש, גבייה בחובו ואין אחרת, קיבלה במתנה מנגזל (מח')
ליקו בהמנותיה - מח' - עד העמדה בדין, אדרכתא ביד לוקח, הכרזה
וגמר ומקני ללוקח בהנאה דסמך עליו
מה שאירש היום מכור לך מהני (באביו גוסס) [משום כבוד אביו (לקבורה)]
מה שתעלה מצודתי היום מהני [כדי חייו (רש"י - תק"ח)]

רב - מקנה דבר שלא בא לעולם "מעכשיו" (רש"י - שלא אוכל לחזור) [כר"מ]

גמ' טז: - יח.

לשמואל - מצא שטר הקנאה (רש"י יד. - אפי' טוען פרוע) לא חיישינן לפרעון [דלא קרעו]
ר' זירא, רבא - חיישינן לפרעון [משתמיט מלקרוע - ליתיה גבאי, פשיטי דספרא]
משא"כ שומא (גבייה מקרקע) דהדר (י"ב חודש, לעולם) [הו"ל לכתוב שטר זביני]

ר' יוחנן - מצא שט"ח עם הנפק לא יחזיר
לר' אבהו באין חייב מודה [חיישינן לפרעון],
לרב כהנא אפי' חייב מודה [חיישינן לקנוניא, פשיטי דספרא]
חוץ: מזמנו בו ביום [לא שכיח דפרע ביומו, רב כהנא - בחייב מודה [מלוה לא שביק פעם שני]],
לר' אבהו בהוחזק הלוה כפרן (ורבא חולק)

ר"נ - צא תן - נאמן לומר פרעתי (רש"י - בשבועת היסט) - רב זביד - חוץ מהוחזק כפרן לאותו ממון
חייב ליתן - לרב יוסף בר מניומי אינו נאמן (רש"י - שכנגדו ישבע),
לרב זביד נאמן אפי' הוחזק כפרן [משתמיט עד הפסק]

ר' יוחנן - אינו נאמן בהוחזק כפרן על תביעת ממון, על שבו' שנתחייב בב"ד
ר' יוחנן - טוען אחר מעשה ב"ד (תנאי ב"ד) אינו נאמן [כשטר בידה] אפי' בכתבו כתובה,
ורב (כתובות פט:) חולק

גמ' יח. - כא.

מצא גט, שחרור, דייתיקי (שכיב מרע), מתנה, שובר לא יחזיר [נמלך מליתן] אא"כ יש הנפק
אמר תנו או בעל/רב מודה - יחזיר אא"כ מצא לאחר זמן ושיירות מצויות (בב"ד)
לרבה והוחזקו ב' ששמותיהן שוין, לל"ב בר' זירא אפי' לא הוחזקו, לרב הונא חיישינן לשני
שוירי

אבל יחזיר בעדים שרק חתמו על אחד, בסימן מובהק, או לת"ח בטביעת עין
שכ"מ שאמר תנו יחזיר [יכול לחזור משני],
יורשו או מתנת בריא שאמר תנו לא יחזיר [אביו נמלך ונתן לאחר]

אין חשש שמא כתב בניסן במצא גט (מוציאה פירות) [כמ"ד אין לבעל פירות, לוקח מבקש ראייה דאמר
שהחזירו רק שלא תעגין (משא"כ שט"ח)],

שחרור (העבד יוציא "נכסיו") [זכות ועדיו בחתומיו זכין, לוקח יבקש ראייה],
שובר על כתובה (הבעל לא ישלם ללוקח) [יכולה למחול, בכתובה בידה, בחתומיו זכין]

כל מעשה ב"ד יחזיר - למ"ד חיישינן לפרעון: איירי בחלטאתא ואדרכתא, לר' אבהו - בהוחזק כפרן,
לרבה - במצא בב"ד (ור' זירא חולק)

מצא שטרות - יחזיר בסימן, בחפיסה, תכריך של ג', רשב"ג - ג' של לוח א' דמקיימי או של מלוה א'
בג' ידי ספרי
ביד שליש יהא מונח

מצא מלוה סמפון (שובר) פסול [כתבו דלמא יבא לשלם]
חוץ: ממצא בין שטרות קרועין, נתקיים, אחרי השטר, ביד שליש - נאמן

פ"ב אלו מציאות

גמ' כא. - כג.

פירות מפוזרין - דרך הינוח אסור (רש"י - עתיד לחזור)
במכנשתא דבי דרי קב בד"א שלו [נפיש טרחייהו - אבידה מדעת]
וספק אם הולכין בתר חשיבות או טירחא - חצי קב בב' אמות,
ב' קב בח' אמות, שומשמי, רמוני ותמרי
בלי סימן יאוש שלא מדעת לאביי ולהל' לא הוי יאוש [אשר תאבד ממנו - איסורא כהתירא (לרש"י -
היקש - דאין חילוק בין אין סי' ליש סי')]
לרבא הוי יאוש [לרש"י - דלכי ידע מייאש מעיקרא נמי הוי יאוש]
והגמ' מדמה ליאוש עניים בלקט, גנב, שטף נהר [יכול להציל], כלך אצל יפות לתרום, נגבו פירות
אין כי יותן [כי יתן]
תאנים בדרך תחת האילן מותרות [עבידי דנתרי ונמאסת], זיתים וחרובים אסור [לאביי לא עבידי דנתרי,
לרבא - חזותו מוכיח], תמרים מותרים [מיאש דשקצים ורמשים אכלין] [חוץ מהוחזק של יתמי]
אבודה ממנו ומכל אדם מותרת [אשר תאבד ממנו ומצאתה]
מעות מפוזרות או במקום רבים שלו [ממשמש בכיסו]
כריכות ברה"ר שלו ברה"י יכריז
לרבא דסי' העשוי לידרס ומקום הוי סי' איירי בלי סי' ודרך הינוח וברה"ר מנשתפא
לרבה דלא הוי סי' איירי ביש סי' וברה"ר נדרס
אלומות אפי' ברה"ר יכריז [גביהן ולא נדרס, יקירי ולא מנשתפא]
ככרות דבעה"ב ברה"ר יכריז - לרבא - מעבירין אאוכלין וסי' העשוי לידרס הוי סי'
לרבה - אין מעבירין אאוכלין (רש"י - צריך להגביהן) ובדלא שכיח בהמה
חרס בתאנים, מעות בככר לר"מ שלו, לר"י יכריז [מח' אי סי' הבא מאליו הוי סי' (לרש"י - לשם סי' נתון)]

רש"י כא. - כב:

יאוש - הפקר הן
שטף נהר קוריו - לרש"י - נתיאשו דהיה קול, הא בלא"ה יחזיר (לרבא - ביכול להציל)
מכריז מקום - לרש"י - המוצא מכריז המקום ויאמר חפץ פלוני

גמ' כג. : - כד :

סימן : לרבא העשוי לידרס, מקום (ורבה, ר"נ, ל"ב דרב מרי חולקים) חוץ משפת הנהר או ימים רבים
שם, לר"י הבא מאליו, משקל, מדה, מנין, חתך שלא כדרך, חבית רשום (לרש"י - סי' שיש רושמינ)
קודם שנפתחו האוצרות, טביעת עין לצורבא מרבנן דלא משקר
ר"ש ב"א - כלים בלי סי' ששבעתן העין יכיר
לר"ש ב"א - מצא (רש"י - עם סי') במקום שרבים מצויין - שלו [מתיאש], וספק אם אף ברוב ישראל
ולפנים משה"ד יחזיר
וספק אי רבנן פליגי ברוב כנענים ויניח
ישראל סכרו וכרו לנהר - חייב להכריז
מצא בשר שחוט - ר"י אוסר, ר' חנניא בריה"ג (להל') מתיר באשפה שבבית;
לרב אסור אם נתעלם מעין, להל' מרוב טבחי ישראל מותר

גמ' כה. - כז.

פירות ומעות לפני כלי שלו - תלוי אי פשתן או פירי (לרש"י - פשתן שלו), אי אשתייר, אי פניו לגבי פירי, אי אוגנין לכלי

יכריז מטבעות: ג' כמגדל - לר' חנינא מקצר ועולה ולר' יוחנן אף כהדרי, כסולם, כבית קוליס, וספק בכשיר, כשורה, כחצובה אין סי' למטבע

גוזלות מקושרים בלי סי' דמדדין - לא יגע [ספק הינוח (לרש"י - הפסד בעלים, י"מ - דלמא אצנעינהו)] ואם נטל לא יחזיר (לרש"י - (לבעלים) דאין סי', י"מ - שמא באו ולא מצאו] עם סימן יכריז

כלי טמון באשפה לא יגע חוץ: מכלים קטנים [השליך בטעות], נמלך לפנותה

חלודה רבה - בגל וכותל ישן שלו,

בכותל חדש - בתר בית יד, מחציו ולפנים לבעה"ב, בממלא חולקין עם בעה"ב

בבית מושכר - של בתרא (לרש"י - שוכר אחרון),

בפונדק לגוים שלו, לר"נ - לג' ישראל שלו [מייאש אחרי שתבע השנים]

ר"נ - ראה סלע שנפל מב' יחזיר [לא מייאש - חושד השני (לרש"י - יאוש של"מ דישיבוענו היסת)] מג' שלו - רבא - חוץ מג' פרוטות [אולי שותפי ולא מייאש], לל"ב מב' פרוטות [א' מחל]

ע"מ לגזולה - לפני יאוש והחזיר לאחר יאוש עדיין יש לא תוכל להתעלם
אחר יאוש בידו - השב תשיבם, המתין ליאוש - לא תוכל להתעלם

נפל זוזי לחול - שלו אפי' מחפש [מחפש של אחרינא]

מעות בין תיבה לחנוני, שולחן לשולחני - שלהם, על השלחן שלו

מעות בפירות בלי סי' שלו [לרש"י - עירב פירות] אא"כ לקחן מבעה"ב שעבדו הכנעני דש

גמ' כז. - כח:

שור - אפי' גיזת זנבו (לרש"י - יחזיר), חמור - אפי' בסי' אוכף, שמלה - דוקא יש סי' ותובעין דוקא ש"פ [אשר תאבד, ר"י - ומצאתה, לרבא נ"מ אי בעינן ש"פ משעת אבידה עד מציאה]

ספק אי סי' דאור' [רבא - עד דרוש אחיך - אם הוא רמאי]

או דרבנן [ניחא לאובד] [וצריך עדים, סי' מובהק, טביעת עין]

נ"מ להחזיר גט (רש"י - לשליח), במת להשיא אשתו.

אפי' סי' דאור' אין מחזירין בסי' כלי [חיישינן לשאלה] חוץ מאוכף, כיס, ארנקי, טבעת [לא משאלי]

ת"ק - אין מעדיין על שומא להשיא, אלעזר בן מהבאי - מעדיין [מח' אי סי' דאור', אי שומא מצויה בבן גילו, אי עשויים להשתנות לאחר מיתה, אי סי' מובהק]

עדיף: עדים מסי', עדי נפילה מאריגה, ארכו מרחבו, אורכו ורחבו משניהם יחד, משקלו מאורכו ורחבו; וסי' עם ע"א יניח [כמאן דליתיה]

ינתן לה גט בנקב בצד אות, אורך החוט

הכרזה: ר"מ - עד שידעו שכיני מקום שנמצאת

ר"י - ג' רגלים וז' ימים [ג' כדי שילך ויחזור ויכריז (לרש"י - האובד)]

חוץ מבמקדש ראשון לרב יוסף, במקדש שני לאביי [ט"ו לילך], לרבא לא הטריחוהו

משחרב ביהמ"ק - בביה"כ; אבידה למלכות - לשכיניו ומיודעיו

רבינא, ר"נ - גלימא מכריז (גמ' - ויתן סי' מובהקין), רב יהודה - אבידה מכריז

לא יחזיר לרמאי בסי' [עד דרוש אחיך]; התקינו עדות דאינו רמאי

גמ' כח : - ל :

מטפל בגסה ותרנגולת י"ב חדשים ; דקה - ג' חדשים בארץ מרעה, ל' יום בלי ;
אווז ותרנגול - ל', בגדולים - ג' ימים ; ואח"כ ימכר [והשבותו לו - ראה היאך]
לר"ט ולהל' - מותר להשתמש בדמים (אבל לא במצא מעות)
וחייב באחריות אבידה לרבה ואונסין לרב יוסף [שכר היתר שימוש]
לר"ע אסור להשתמש בדמים
מצא תפילין - שם דמיהן לאלתר [שכיחי]
מצא/מפקיד ספרים - גוללן לת"ק כל י"ב חודש, לסומכוס בחדש ל' יום, למשנתנו
ור"א בן יעקב אפי' ישן ל' יום
ולא ילמוד בו בתחלה ולא אחר עמו בענין א', ולא ג' בנ"א בב' ענינים [רש"י - נקרא] (וכן השואל),
ולא ישנה או יתרגם פרשה, ולא יפתח ג' דפין
כסות - מנער א' לל' יום - בחד, ביד, לרש"י דפשתן ולא דצמר ; ושוטחה לצורכה אבל לא לפני אורחים
[עינא, גנבי], וספק בלצורכו ולצורכה
כלי כסף ונחושת (רש"י - שמתעפשים בקרקע) ישתמש לפרקים אבל לא במפסיד
עול לצורכה ולצורכו פוסלת עגלה ערופה ופרה אדומה [עובד דומיא דעבד - דניחא]
כהן פטור מלהשיב מבית הקברות [אין עדל"ת ועשה, אין ממונא דוחה איסורא]
אינו לכבודו פטור [והתעלמת] חוץ : מהכישא [רש"י - דהתחיל, ב"ב פח. - בבע"ח דרגיל לברוח], בשלו
היה מחזיר (וכן פורק וטוען), לפנים משה"ד, וספק בדרכו להחזיר בשדה ולא בעיר

גמ' ל : - לב.

פרה היא אבידה ברועה בדרך בלילה, יותר מג' ימים לפני עלות וכשחשכה, לאביי רצה - לרבא רק
באפה כלפי שדה או בין הכרמים (ניזק)
טלית בצד גדר אינה אבידה
אבידת קרקע (שלא יוזק) [לכל]
השב, שלח, הוכח - אפילו ק' פעמים
מחזיר לחצר המשתמרת בלי דעת בעלים [תשיבם], איסור אם על בנים אפי' למצוה [תשלח],
תלמיד יוכיח רב [הוכח תוכיח], פריקה וטעינה אפי' אין בעליו עמו [עזב תעזוב, הקם תקים],
בדיעבד כל מיתה לרוצח [מות יומת] ועיר הנדחת [הכה תכה], השבת עבוט אפי' משכנו שלא
ברשות [השב תשיב, חבל תחבול], צדקה אפי' לעיד אחרת [פתח תפתח] אפי' מתנה מועטת
[נתן נתן], הענקה אפי' לא נתברך [הענק תעניק], הלואה לאינו רוצה להתפרנס משלו
[תבעיטנו]
יתן למשיב כפועל בטל מאותה מלאכה (רש"י - להניח כבידה לעסוק בקלה) אא"כ התנה בפני ב"ד ואל"ה
שלו קודם
שותף חולק (רש"י - בדצריך שומא), ואלמנה מוכרת למזונות בפני ג' הדיוטות
פטור במצאה ברפת שאינה משתמרת ואינה מתעה לצאת -
לל"ק דר' יצחק דוקא תוך התחום, לל"ב ברה"ר בתוך התחום
כיבוד אב אינו דוחה [ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו - אני ה']

גמ' לב. - לג :

פריקה עמו - חוץ : מזקן או חולה, לא נמצא - לרבא חייב בשכר
ת"ק - פריקה בחנם טעינה בשכר [פריקה קרא יתירא, ריה"ג - משאו ולא מפורק]
ר"ש - זו"ז בחנם [לא מסיימי קראי]

רבא - צער בע"ח דאו' (ראי' מק"ו מטעינה לפריקה, מת"ק דזקוק ליתר ממשאו, מבהמת גוי),
ובלי בעלים פורק בשכר, חוץ משונא לטעון [לכוף יצרו עדיף]
לריה"ג דרבנן ופטור ביתר ממשאו [תחת משאו - הראוי לו], ברבצן או עומד [רובין]

אף בהמת גוי [צער בע"ח, איבה (חוץ מטעינת יין אסור, שונא)]

יותר מריס ($1/7.5$ מיל) פטור [כי תראה, תפגע - ראייה שיש בה פגיעה]

מדדה עמו בשכר עד פרסה (לרש"י - לאחר טעינה)

שלו קודם [אפס כי לא יהיה בך אביון] ואין לדקדק

רבו (ר"מ - לחכמה, ר"י ור' יוחנן להל' - רוב חכמתו, ר' יוסי ורב להל' - אפי' משנה א') קודם
לאביו [מביאו לחיי העוה"ב] אא"כ אביו חכם וספק ברבו צריך לו - לאבידה, משאוי, פדיון

ת"ח שבבבל עומדין, קורעין זה לזה

{ רב חסדא ורב הונא הקפידו אהדדי עד מ' שנה; הוי רץ למשנה, שנאיכם אלו בעלי משנה }

פ"ג המפקיד

גמ' לג: - לה:

ש"ח ששילם - רב הונא - ונשבע שאינו ברשותו [שמא נתן עיניו] -
מקנה לו כפילו [רבא - ל"ק - כאומר לכשתשלמני קנויה מעכשיו חוץ משבח מגופה,
ל"ב - קנויה סמוך לגניבתה - בחצירו אז]
חוץ: מנגנבה מאגם לל"ב דרבא, אטרחיה לב"ד, נשבע ושילם לאביי בב"ק, וספק בחזר
הוא לבניו "איני משלם", שילם ע"אל בניסאות ובעלה, חצי, א' מב'
ר' יוחנן - אף "הריני משלם" - לל"ק דר"פ - חוץ משואל [אין מגו מתה מחמת מלאכה - לא
שכיח, לרב זביד - דכל הנאה שלו]
ר' יוסי לשמואל ור' אלעזר לו. - כפל לבעלים (ור' יוחנן חולק)
לוה שמודה במקצת על משכון שנאבד - ישבע המלוה [שלא יוציא הפקדון (לרש"י - ויפסלנו לעדות ושב)]
- לרב הונא: בעדים שנגנבה ויטרח ומייתי, ישבע שאינו ברשותו ויטעון דמצא אח"כ,
רב אשי - מלוה תחלה שאינו ברשותו ולוה כמה שוה]
לוה טוען שמשכון שוה יותר מההלואה ואינו מאמין למלוה - ישבע המלוה שאינו ברשותו ומגלגל
כמה שוה

שומא הדר לבעליה - בטעות לכו"ע;
י"ב חודש לנהרדעי, לעולם לאמימר ולהל' [ועשית הישר והטוב]
חוץ: ממכר, נתן [אדעתא דקרקע], מלאשה שנישאת ומתה [בעל לוקח],
מח' רב אחא ורבינא בשומת עצמו [זביני]
אוכל פירות - מח' - משאדרכתא בידו, משנחתם, מסוף ימי הכרזה

רש"י לד. - לד:

הקנאת כפל - לרש"י - מסרה על מנת כן, לצד א' בגיטין מב: - דקל לפירותיו
"השבע וטול" אינו יכול לחזור
שאל מאשה ושילם לבעל: לרש"י - נכסי מלוג ספק אי הוי "תשלומין"

גמ' לה: - לו:

שוכר שהשאל ונאנס - ת"ק - ישלם לשוכר [קני משעת מיתה] - לר' יוחנן: בנתן רשות "לדעתך",
מלאך המות מה לי התם, השוכר נשבע
ר' יוסי להל' - לבעלים [כיצד עושה סחורה בשל חבירו]
צו: - שכרה ונסבה - בעל פטור [לוקח הוי]
ר' זירא - לת"ק משכיר ששאל והשכיר ושאל חייב לשלם עכאו"א,
ורב אחא מדפתי ומב"ר אשי חולקים [שם שאילה, שכירות אחת היא]
ר' ירמי' - נשבע לשקר בכפירת ממון חייב אשם, כשממ"נ חייב פטור חטאת
לאפוקי מר' אמי דפוטור בשבו' הדיינים [כי תשבע - מעצמו]
שומר שמסר לשומר - רב - פטור [מסרה לבן דעת]
ר' יוחנן - חייב [אביי - אין רצוני ביד אחר, רבא - לא מהימן לי בשבו']
חוץ: מלאנשי בית הגדולים, מי שרגיל להפקיד, ברשות
פשע ומתה כדרכה באגם - אביי - חייב לכו"ע [הבלא דאגמא] חוץ מהדרא לביתו
רבא - פטור לכו"ע [מלאך המות מה לי התם] חוץ מבבית גנב [חיוב אשעת גניבה]

גמ' לז. - לח:

ספק מי הפקיד, ב' כריכות זאח"ז - נותן לכ"א לצאת י"ש [הו"ל למידק]

א' מנה וא' מאתים זה בפני זה, ב' הפקידו בכרך א' - יהא מונח [לא קפדיתו אהדדי] - לרבנן מנה שלישי (ואף שוברים כלי גדול), לר' יוסי הכל [מה הפסיד רמאי]

ספק מי גזל - נותן לכ"א [קנסוהו, לצאת י"ש]

ע"י תביעה (רב יהודה - וגזלן שותק, רב מתנה - צווח) -

ר"ט - מסתלק מהדין ויניח בידו, ר"ע - יתן לכ"א בברי ושמא

פירות המפקיד אבודין - ת"ק, ר"מ, ר"נ להל' - לא יגע [רב כהנא - רוצה בקב שלו -

ר' יוחנן - חוץ מיותר מכדי חסרונן (לרש"י - דשאר תבואות) דימכור לכהנים בדמי תרומה (חוץ

מיין והחמיץ וכו' לר"מ [דקם קם, ולא חששו להפסד מועט דקנקן]], ר"נ בר יצחק - חיישינן

שעשאן (יעשנה) תרו"מ - ואפי' ביתר מכדי חסרונן דשכיח לאלתר]

רשב"ג, חכמים דר"מ, ר' יוחנן להל' - מוכרן לאחרים בפני ב"ד [משיב אבידה]

רש"י לז:

שנים שהפקידו כהדדי לרועה, הו"ל למידק - לרש"י - זה א' וזה ב' דהוי דבר הנראה

גמ' לח: - מ:

רב, רב ששת, ת"ק דרשב"ג - אין מורידין קרוב לעבוד נכסי שבוי שלא שמע שמת ("נטושים") [לא

כליא קרנא, דלמא מפסידם]

שמואל, ר"נ, רשב"ג - מורידין כאריס (וכן לבורח מחמת מרדין) [תק"ח שלא נפסדינהו]

חוץ: מהמוכן (מעמידין אפוטרופוס), יורש קטן, קרוב לקרוב דקרוב בנכסי קטן [יחזיק כירושה

ולא מחין] (אלא נכרי [דאין חזקת ג' שנים בנכסי קטן ואפי' הגדיל])

שמע שמת מורידין, עזב מדעתו ("רטושים") אין מורידין

ספק נכסי שבוי ספק ירש קטן חלקו - אביי - אפוטרופוס אחלקו, רבא - על הכל [מגן]

השביח ובא אח חדש - רב חסדא - שבח לאמצע [יורד שלא ברשות] (לרבא נב"ב השביח משלו -

לעצמו), אביי - לעצמו [לא ידע דליחיל], ר' אמי - כאריס ובקטן לאמצע [אין מורידין]

עירב פירות המפקיד בפירותיו:

ת"ק - יפחות כדי חסרונן לפי המדה והזמן [אובדות ומתפזרות]

ר' יוחנן ב"נ - רק לכור א' [עכברים]

ר"י - י' כורין מותרות בימות הגשמים (לרש"י - כנגד כל חסרונן)

חסרון יין תלויה בפנים ובחומר החבית, דשמן תלוי אם יש שמרים וקנקן חדש

לר"י לוקה מקבל חסרון 1% שמרים [אביי - יכול לערב שמרים ואין מחילה ואיירי לבעה"ב דניחא

בצליל, ר"פ - כיון דאסור לערב "מה אשתכר?"]

ורבנן חולקים [לאביי - אסור לערב, לר"פ - יכול ומוחל]

ר"י - לוקח מקבל פקטים (פסולת גרעינים) רק בשילם כשער תשרי (בזול)

רש"י לט.

לא שמע שמת - לרש"י - קרוב רק כאריס

שמע שמת - לרש"י - אוכל חנם עד שבאו ואח"כ כאריס

גמ' מ: - מב:, מד.

ש"ח שלקחה לצורכו - נשברה מידו חייב

משהניחה - בלא יחדו מקום פטור [כר' ישמעאל דהחזיר א"צ דעת בעלים]

ביחדו חייב [ר' יוחנן - כר"ע דצריך דעת בעלים [רש"י - קם ברשות], כר' ישמעאל והחזירה

לשאינה מקומה: ר' יעקב בר אבא - ובנטלה ע"מ לגזולה [שליחות יד צריכה חסרון] (רש"י -

לשאלה סגי בהשבה לכ"מ), ר' נתן ב"א - ע"מ לשלוח יד (ליטול מקצת ולא נטל) [א"צ חסרון], רב

ששת - ע"מ לשאלה שלא מדעת דהוי גזלן]

שליחות יד לחיוב אונסין :

ב"ש מג: - בדיבור (רש"י - בפני עדים, רש"י קידושין - בחושב) [על כל דבר פשע],
ב"ה - במעשה קנין [שלח ידן] אפי' ע"י שליח [על כל דבר פשע]
רב, ר' יעקב ב"א - צריכה חסרון [אין יתורא דקרא] שמואל מד. - חוץ מרביעית מחבית יין [כולה
בסיס (רש"י - כמי שנטל והניחו להשתמר והוי שואל אשאר)] וספק בארנקי לדינר
רבא, ב"ש, לוי, ר' נתן ב"א - א"צ חסרון [ר' יוסי בן נהוראי - קרא יתירא בש"ש הנלמד מק"ו
מש"ח (דקנא עדיפא מכפל), רבא - יתורא מק"ו משואל]
צריכה קנין

{ יהא כספו מצוי בידו ; ישליש מעותיו ; ברכה בסמוי מהעין }

שמירת מעות : לא יפשיל לאחוריו [וצרת הכסף בידך]
שמואל - רק בקרקע טפח חוץ מע"ש בין השמשות, ובמפקיד ת"ח מוצ"ש [להבדלה]
האידינא - רק בכותל בטפח הסמוך לקרקע ולקורה

הל' כרב יוסף דתחלתו בפשיעה (לאש) וסופו באונס (נגנב) חייב

לא ידענא = פשיעה

מסר לאמו ונגנב - ישתבע דמסר וישתבע אמו

אפוטרופוס שמסר לבקרא בלי שיני - בקרא הו"ל לעיוני
ובמקח טעות - ישתבע הספסר דלא ידע ומשלם בקרא דמי בשר בזול (2/3)
[רש"י - כר' יוסי דבעלים גובין במקום היתומים] (רש"י - פשרה)

כרי לנפקד ולמפקיד ואמר לשמשו קח מזה ולקח מדמפקיד - הנפקד משלם מה שנהנה

רש"י מא.

שואל שהחזיר לכל מקום פטור מאונסין

שואל שלא מדעת כשלא חיסר מחמת מלאכה, שליחות יד במכחיש

גמ' מג. - מד.

מפקיד מעות - שולחני וחנוני לר"י ישתמש (ור"מ חולק)
אא"כ צרורין וחתומין או קשר משונה (לל"ב ספק)
לרב הונא כשואל (ומעילה מיד), לר"נ כשומר שכר (רש"י - עד שישתמש) [הנאה דישתמש כשמתרמי
זבינא]

שליחות יד :

הוקרה (ואינו בעין) משלם כשעת הגזילה, או כשעת שבירה ושתייה בידים
הוזלה כשעת שליחות יד ותלוי אי צריכה חסרון, אי שואל שלא מדעת גזלן
שבח גזילה (גיזה וולדות) - ב"ש כר"מ - לנגזל, ב"ה כר"י - כשעת הוצאה (מבעלים)
לר"ע, שמואל להל' (ורבא חולק) - כשעת התביעה [ביום אשמתו]
לשמואל - ובעדים משראוהו (ור' יוחנן חולק)

החסיר יין והחמיצה = גירי ידידיה

רש"י מג: - מד.

שליחות יד צריכה חסרון - רש"י מג: - דבהתירא אתא לידו, רש"י מד. - הואיל ולא נטלו ע"מ לגזול כולו

פ"ד הזהב

גמ' מד. - מה :

מעוֹת אינן קוֹנוֹת פִּירָא, אֲבָל מְשִׁיכַת פִּירוֹת מְחַיִּיבוּ הַטְּבַעָא :
כֶּסֶף < נַחֲשֶׁת [אֵיכָא אַתְרָא דְלֹא מַסְגִּין] < זָהָב < אֲסִימוֹן (לִרְב - סִימֵן לְמִרְחָץ,
לְרִשְׁי - בְּלִי צוּרָה) < מַעוֹת רַעוֹת (לְרִשְׁי - שְׁנַפְסָלוּ) < מַטְלָטְלִין (פְּסָלְתוּ מַלְכוּת וּמְדִינָה)
ב"ה, תֵּנָא דְפִדְיוֹן הֵבֵן, רַבִּי בִּילְדוּתוֹ - כֶּסֶף קוֹנָה זָהָב (=טְבַעָא) [חֲשִׁיבוּת], כֶּסֶף לִגְבֵי נַפְשִׁיָּה טְבַעָא
ב"ש, מִשְׁנַתִּינוּ, רַבִּי בִּזְקָנוֹתוֹ - זָהָב קוֹנָה כֶּסֶף (=טְבַעָא) [חֲרִיף]
ר' יוֹחָנָן - וְכֵן לַעֲנִין הַלּוֹאֵה סָאָה בְּסָאָה (וְכֵן לְשִׁיעוֹר פְּדִיּוֹן הֵבֵן וּפְרוּטָה)
ב"ש - לֹא יַחֲלַל כֶּסֶף מַע"ש אֶזְהָב, ב"ה - מוֹתָר
ל"ק לְר"ל מַח' נְמִי בְּפִירוֹת אֶזְהָב, וְלִר' יוֹחָנָן לְכו"ע מַחֲלָלִין
ל"ל"ב לְהו"א מַח' ב"ש וּב"ה בְּכֶסֶף שְׁנִי [הַכֶּסֶף כֶּסֶף רִיבָה] וּמַח' ר"י וְר"ל כְּנ"ל
לְמַסְקָנָא מַח' ב"ש וּב"ה אִי חִיִּישִׁין שִׁישָׁהָ עֲלִיּוֹתֵיו וּמַח' ר"י וְר"ל אִי בְּפִירוֹת לְכו"ע לֹא
חִיִּישִׁין

מז : - אִין חִילּוּל עַל סִימֵן לְמִרְחָץ

עַל אֲסִימוֹן - לִר' דּוּסָא וְר' יִשְׁמַעֲלָא מַחֲלָלִין [וּצִרְתָּ בִידֶךְ - דְּבַר הַנְּצִרָר]
לְחַכְמִים וְר"ע לֹא [וּצִרְתָּ - יֵשׁ צוּרָה]

הַפּוֹרֵט לְמַסְלַע מַע"ש - ב"ש - כּוֹלּוּ (לְרִשְׁי - כְּרָצוֹנוּ)
ב"ה - חֲצִיִּין [רִשְׁי - שְׁלֹא יוֹקִירוּ הַפּוֹרוּטוֹת, וּבִירוּשָׁלַם שְׁלֹא יִשְׁתַּכֵּר הַשּׁוֹלְחָנִי פַעֲמִיִּים]

גמ' מה : - מז :

מַח' רַב וְלוֹי אִי מַטְבַּע נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין [צוּרְתָא עֲבִידָא דְבִטְלָא (רִשְׁי - כְּאִינוּ מַסּוּיִם)] לְהו"א דְר"פ - אֲבָל
נִקְנָה בַּחֲלִיפִין
לְהַל' אִינוּ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין חוּץ : מַפְרוּטָטוֹת (בְּלִי צוּרָה), פְּסָלְתוּ מַלְכוּת אוּ מְדִינָה
וְנִקְנָה רַק בְּמַשִּׁיכָה, אֲגַב קֶרֶקַע
לְר"נ יֵשׁ דְּמִים כַּחֲלִיפִין - דְּמִי שׁוֹר בְּפֶרָה (לְרִשְׁי - שֵׁם הַשּׁוֹר בְּדָמִים ע"מ שִׁיתֵּן פֶּרָה - וְאִפִּי אַחֵר הַמַּשִּׁיכָה)
[מַעוֹת קוֹנוֹת וּבִלָּא שְׂכִיחַ לֹא גִזְרוּ]
רַב הוּנָא - מַעוֹת קוֹנוֹת בִּא"ל מַכּוֹר לִי בִּאלוּ שְׂבִידִי [לֹא שְׂכִיחַ] לְרַבָּה יֵשׁ אוֹנָאָה וְלִרְב אַבָּא אִין
חֲלִיפִין :

רַב - כִּלְיוֹ שֶׁל קוֹנָה [שִׁיגְמַר וִיקְנִי, וְנָתַן לְרַעְהוּ כַת"ק - בּוּעֵז לְגוּאֵל]
לוֹי - שֶׁל מִקְנֶה [בְּהֵנָא דְמַקְבֵּל מִמֶּנּוּ, כְּר"י - גּוּאֵל לְבוּעֵז]
אִפִּי פַחוֹת מַש"פ, וּבְמַקְפִּיד אֲשׁוּיוֹ לְרַב אָדָא ב"א לֹא קָנָה [כְּדָמִים], לְרַבָּא קָנָה [פְּסוּק לֹא בְּשׁוּפְטָנִי]
אִין חֲלִיפִין : (1) בְּפִירִי לְר"נ (לְהַל') [נַעֲלוֹן] וְרַב שֶׁשֶׁת חוֹלֵק [לְקִיִּים כָּל דְּבַר], (2) בְּאִינוּ מַסּוּיִים [נַעֲלוֹן],
(3) מְרוּקָא (לְרִשְׁי - כְּלִי מַגְלִילִים) וּשְׁמוּאֵל חוֹלֵק, (4) אִיסוּרִי הֵנָּה, (5) בְּפֶרָה וְטִלָּה וּמִשְׁךְ אֶחָד,
(6) מַח' בְּמַטְבַּע

גמ' מז : - מט :

ר' יוֹחָנָן, רַב הוּנָא, רַב חֲסֵדָא, ר"נ - מַעוֹת קוֹנוֹת [רִשְׁי מו : - כְּהַקְדֵּשׁ [וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ]] וְגִזְרוּ מַשִּׁיכָה שְׁלֹא
יֵאמֵר נִשְׂרַפּוּ חֲטִיךְ (לְרִשְׁי - יִצִּיל דִּירוּיַח אִם יוֹקִירוּ)
חוּץ : מְדָמִי פֶרָה בְּשׁוֹר, אִינוּ מַקְפִּיד בְּדָמִים, בְּעֲלִיָּהּ שֶׁל לִוְקַח הַמוֹשְׁכָרֶת לְמוֹכֵר, גַּמ' עַד : פְּסִיקָה
(רִשְׁי לְאַחֵר זְמַן) וְהוֹזֵל הַשַּׁעַר
ר"ל, רִשְׁי לְהַל' - מַשִּׁיכָה מַה"ת [אוּ קָנָה מִיד, לֹא אֶהְדָּר קָרָא בְּהֵדִיא תְּשׁוּמַת יָד לְהִישְׁבוֹן], חוּץ :
מִלְר"ש, מִנְכְּרִי [מִיד עֲמִיתָךְ]
נ"מ : קֶרֶבֶן שְׁבוּעָה לְעוֹשֶׁק וְתְּשׁוּמַת יָד - לְר"י בִּיחּוּד כְּלִי וְלְר"ל נִטְלוּ וְחָזַר וְהַפְּקִידוּ,
מַעֲלִילָה בְּמַעוֹת בְּלִי מַשִּׁיכָה, רִשְׁי - קִידֵּשׁ בְּמַעוֹת

לת"ק אף לוקח חוזר (לרש"י - ברואה דליקה באה) [לר' יוחנן תקנו שמוכר יציל],
לר"ש רק המוכר, עד: - חוץ מפסיקה (רש"י - ללאחר זמן) והוזל השער (מי שפרע)

מי שפרע [לר' יוחנן דמעות קונות, לר"ל - משום דברים עם מעות]
לאביי מודיעין [לא תאור], לרבא לייטינן [אינו עושה מעשה עמך]

דברים - לרב אין מחוסרי אמנה (משמעות רש"י - בנשתנה השער),
לר' יוחנן וברייטא דר"ש יש [הין צדק] במתנה מועטת, טובת הנאה, תוס' - אף ביוקר [סמיכות דעת]
חוץ מבן שפסק עם פועל [לא סמך דעתו]

ערבון (רש"י - לתחילת פרעון) למטלטלין -
רב ורב חייא ב"י - כנגדו קנה למי שפרע, ר' יוחנן - כנגד כולו
לקרקע - קנה כולו

ערבון (רש"י - למשכון לקנוס) שאם יחזור ימחולאכפול - לר' יוסי מהני [אסמכתא קניא]
לר"י קונה כנגד הערבון - רשב"ג - בא"ל ערבוני יקון (לרש"י שיקנה הכל)
משכון שוה חצי הלואה - רשב"ג - אינו משמט, ר"י הנשיא - משמט [לר' יוחנן מח' בחצי השני אי
כנגד כולו קונה, לרב מח' בחצי ראשון אי רק לזכרון דברים]
ביתא קמך - רבא - אפי' ש"ח לא הוי

רש"י מח. - מט.

כפר בהלואה בלי יחוד כלי פטור מקרבן שבועה
נותן מעות לבלן מעל - לרש"י - דאין מה למשוך
נתן בדברים - לר' יוחנן לוי יכול להפריש תרומת מעשר דסומך על שארית ישראל וכו' ולא ידברו כזב
לסיכום - אין מי שפרע: דברים לבד, אונאה,
לקמן פ"ה: שילם על שער לקוטות ולא הלך לגורן או לא אמר סמך דעתי,
פסק אביצים דיוצר - לפני שעיילי עפרא שאינו מצוי לביתו, לר"י פסיקה ולא התנה כשער הזול
ולת"ק בשליח, בדעייל ונפק אזוזי

גמ' מט: - נא:

אונאה: לרב - שתות מקח, שמואל - אף שתות מעות (מצד א')
חכמים - רבא להל' - פחות משתות מחילה לאלתר, יתר - ביטול מקח בכדי שיראה לתגר
שתות - מחזיר אונאה (לרש"י - כר' נתן) בכדי שיראה לתגר
לר' אלעזר למשנתנו ולרבה אף לר' נתן - נתאנה הלוקח ידו על העליונה, לרבי המוכר בלבד
לרבא למשנתנו ולרבי, ברייתא - בין לוקח בין מוכר
ר"ט - אונאה בשליש כל היום - ולמסקנא מלמעלה משתות עד שליש
ר"נ - מוכר לעולם חוזר [אינו מכיר באונאתו] (רש"י - אם לא נתייקר)
נתאנה לוקח [אל תונן], נתאנה מוכר [או קנה]
אין אונאה: (1) לוקח מבעה"ב כלי תשמישו [רש"י בשם שאלתות - חביבין וכמפרש דיודע]
(2) לר"י תגר שמוכר בזול - ר"נ - ספסר (קונה ומוכר מיד) [בקי ומוחל עבור מקח אחר]
(לרב אשי תגר חוזר אפי' פחות משתות [רש"י - תקנו לחיי])
(3) לשמואל ע"מ שאין עלי אונאה [בדבר שבממון תנאו קיים, מי יימר דקעקר]
חוץ מע"מ שאין בן אונאה (רש"י - מקח טעות)
(לרב יש אונאה [אביי כר"מ דמתנה עמ"ש בתורה, מי ידע דמחל] חוץ ממפרש דיודע)
(4) בנו"נ באמנה (לרש"י - מאמין לשליח ורווח והפסד למשלח) - ונותן שכר טרחו ולא שכר עצמו [כבר
נתן]
(ע"ע לקמן נו.).

גמ' נא: - נב:

אונאה בסלע שנחסר - ר"מ $1/24$, ר"י $1/12$, ר"ש - שתות

לרבא מח' נמי בטלית ואביי חולק [סלע אינו מוחל דאינו יוצא]

נפחת פחות מאונאה - מוכרה בשויה (רש"י - ביפה)
יתר מאונאה עד כאיסר - תי' א' בתוס' - לאביי יקיים [הפסד מועט], לרבא לרב הונא יקוץ
עד מחצה - לרב הונא יקוץ לר' אמי יקיים [רש"י - ניכר]
מחצה (לרב הונא - בב"א) - מוכרה כשויה
יותר ממחצה - נוקב באמצע לתלייה ולא ימכור לרמאי [רש"י - יוציאה בשקל]
בכפרים יחזיר אונאה עד ע"ש [הולכין לשוק] - לאביי אף בטלית, לרבא רק סלע [לא קים להו]
מדת חסידות - אפי' אחר י"ב חודש, אינו חסיד - רק תרעומת

גמ' נב: - נה.

חזקיה - מחלל מע"ש על סלע חסרה בתורת יפה (רש"י - בשויה - בדמים ודאין) [לא יעשה ב' זילי (חסרה, כיפה)]

חזקיה - פחות מש"פ מחלל על מעות ראשונות [א"א לצמצם]
ומע"ש בטל ברוב אין לו מתירין: פחות מש"פ (רש"י - שנטמא) ואסור לצרף מע"ש דאו' עם דרבנן
(יש מתירין לא בטל),
שנכנסו לירושלים - בלקוח ונטמא לר"י דיקבר [רש"י - לא אלים למיתפס, משנה - אינו נפדה
טהור בריחוק מקום],
דנפול מחיצות שקלטהו [לא פלוג] - רב ששת - ואף בפחות מש"פ
מע"ש פרוטה ומחצה על ב' פרוטות - רק פרוטה נתפסה א"כ מחלל על איסר
פחות מש"פ אין פדיון [ממעשרו]
רב אמי ור' יוחנן - אין בו, רב אסי ור"ל - אין בחומשו (צריך ד' פרוטות)
רבינא, ר' יאשיה - חומשו מלבר [חמישיתו עליו], ר' יונתן - מלגיו [חמישיתו]
מדאו' חומש לא מעכב; מדרבנן לר"א חילל,
לר' יהושע לא [חוששין לפשיעה] חוץ מהקדש בשבת [עונג, גזבר יתבע],
לרבי בהקדש חילל ובמע"ש רק בשבת אוכל
רבא - חומשו כמותו [עליו] - לא אקרקע בהקדש, רק מפירות באכל תרומה (רש"י - בשוגג),
לא על אסימון במעשר
חומש אחומש באשם גזילות [וחמישיתו], באכל תרומה [ויסוף חמישיתו = חמישיתו], הקדש [מקיש
חומשו לכסף ערכו],
ולא במעשר ומעילה (רש"י כאן; ורש"י שבת לה. חולק)
ר' יהושע בן לוי - אין חומש על הקדש שני [ואם המקדיש - ולא המתפס, בבהמה הטמאה - טמאה
ראשונה]
חילול הקדש אפחות משויו - פדוי וישלים

גמ' נה. - נו.

בעי ש"פ: (1) להודאה במקצת, (2) קידושין, (3) מעילה, (4) אבידה (אפי' זל אח"כ),
(5) גזלן שנשבע לשקר להוליכו למדי [רש"י - ונתן לאשר אשם לו] (רש"י - ולקרבן),
(6) אונאה ללוי (ורב כהנא חולק) (רש"י - איסר) (רש"י נו: - במקח),
(7) ישיבת הדיינין (רש"י - לכוף) - רב קטינא - ולא בגמר דין (רש"י - אם חזר השני ותובעו),
(8) לפדות מע"ש (מח' בו או בחומשו), (9) לרש"י גיטין יב: - הקדש
הישכון להקדש אפי' פחות מש"פ [ואת אשר חטא]
חומש: (1) אכל בשוגג תרומה, תרומת מעשר אפי' דמאי [כר"מ דעשו חיזוק כתורה באכילה],
(2) חלה וביכורים [רש"י - איקרו תרומה], (3) פדיון רבעי ומע"ש (ולא דמאי) והקדש שלו,
(4) מעילה, (5) גזול ונשבע
מע"ש דמאי - מחלל כסף על כסף או נחשת

ונחושת אפירות - ר"מ - ויחזור ויפדה (לרש"י - צריך [וצרת הכסף]),
חכמים - יעלו לירושלים (לרש"י - אם רוצה)

בודאי - מחללין כסף דוקא אנחושת מדוחק וחוזר ומחללין אכסף [רש"י - בזיון, פרוטות מחלדות]
ר"מ - רק סיטון יכול למכור דמאי, חכמים - אף בעה"ב במדה גסה
לוקח מנחתום (ע"ה) - ר"מ - מעשר מצוננת אחמה [רעה על יפה]
אפי' דפוסים הרבה ולר"י אסור
מפלט - ר"מ - מכל דפוס [קנה מכמה גברין], ר"י - מאחד

גמ' נו. - נח:

אין אונאה: (עי' לעיל נא. 1 - 4)

- (5) קרקעות [מיד עמיתך - הנקנה מיד ליד], (6) עבדים [הוקשו],
(7) שטרות לראיה [ממכר - גופן קנוי],
(8) הקדשות [אחיו] - לר"ש דוקא בשאין אחריות [בעמיתו וכחש], (9) פרוטות לרב כהנא,
(10) ספק בחטים דורע דלא כדאבעי [אי בטל אגב קרקע (רש"י - בלא השרישו)]
(ונ"מ לשבועת מודה במקצת ועומר),
(11) לר"י - ס"ת [אין קץ לדמיה] ובהמה ומרגליות [ראוי לזווגן] עד כפליים,
(12) ר"י בן בתירה - סוס סייף ומגן במלחמה [חיי נפש], (13) חליפין,
(14) לרב אבא (מז.) במוכר בדמים אלו ולא מקפיד, (15) לגוי

יש אונאה לשכירות [ממכר - מכירה ביומיה]

חוזר בפחות משתות: (1) לרב אשי - תגר לר"י, (2) דבר שבמדה משקל ומנין [רש"י - מקח טעות],
(3) הקדש לרב חסדא

יש ביטול מקח בקרקעות (לרש"י - יתר משתותך)

לר' אמי ור' יונה בשם ר' יוחנן יש ביטול מקח בהקדש [רש"י - אין דרך מקח]
ור' ירמי' בשם ר' יוחנן ושמואל חולקין [רש"י - אין טעות כלפי שמיא]

חילול הקדש על ש"פ חל - ר' יוחנן - וישלים מדרבנן, ר"ל - מדאו'
[לר' יונה: איפוך ומח' אם יש בביטול מקח (לרש"י - לאו מידי עבד), בלכתחלה (לרש"י - לחלל - אי
"ערכך" = כל דהו או שווי), לא תיפוך ומח' אי אפי' פחות משתות חוזר]

אין רבית להקדש - רב הושעיא - מקבל לספק סלתות (לרש"י - קיבל מעות מגזבר ולא יצא השער) יד הקדש
על עליונה, ר"פ - בלוה מגזבר אבני בנין (חולין)

קרקע עבדים ושטרות:

(1) אין כפל [כפו"כ - מטלטל וגופו ממון כעין על שור וכו' על שלמה, ב"ק - מיעוטי]
וד' וה' [לא ג' וד'],

(2) ש"ח אינו נשבע [כעין כסף או כלים, ב"ק - חמור שור שה - מיעוטי],

(3) ש"ש אינו משלם [כעין חמור או שור או שה] אא"כ קנו מידו, ומ"מ איבד שכרו,
וה"ה הקדש [רעהו, ב"ק - וגונב מבית האיש] (לר"ש בלי אחריות)

שליח שאבד שקלים משנתרמה (לרש"י - כשבאו לדון) נשבעין לגזברין (רש"י - שלא פשע):

שמואל - ש"ש נשבע (רש"י - שאינו ברשותו) לבני העיר במעמד גזברין

[חשד, דלא ליקרו פושעים] ליטול שכרו בנאנס,

ר' יוחנן (איתותב) - ש"ח נשבע ליפטר כר"ש דשבאחריותו נשבע [דהוי בעמיתו, בה' וכחש -
ריבוי]

ר' אלעזר - ישבע מתק"ח שלא יזלזלו בהקדשות

רש"י נח.

תורמין על האבוד - לרש"י - מהשליח ולא נודע קודם שנתרם ובא לדין אח"כ,

על הגבוי - ועודנו בדרך,

ועל העתיד לגבות - לרש"י - נאנס - ואפי' לא יגבה לעולם

גמ' נח : - ס :

אונאת דברים [לא תונו איש את עמיתו]: כמה חפץ זה, זכור מעשיך, דאבותיך, יסורים מחטא, פלוני מוכר, עיניו במקח כשאיין לו דמים. חוץ מאינו אתך בתורה ומצות [עמיתו]

{ הלבנת פני חבריו ברבים; תזהר באונאת/בכבוד אשתו; שערי דמעות/אונאה לא ננעלו; עצת אשתו במילי דביתא/דעלמא; הזהר בתבואה בביתו; ר"א - חרוב, אמת המים, כותלי ביהמ"ד יוכיחו, ר' יהושע - לא בשמים היא, הקב"ה - נצחוני בני, נידוי ר"א; אונאת גר }

תנור עכנאי (חול בין חוליות) לר"א טהור [לרש"י - בנין ככלי אדמה]
לחכמים מקבל טומאה [לרש"י - בתר חוליות]

מאנה או לוחץ גר עובר בג' לאוין

אין מערבין פירות (בלי להגיד) (חוץ מתגר) אפי' חדשים יקרים בישנים זולים [רוצה לישנן], (רש"י - אבל ישנים בחדשים מותר)

מערבין יין קשה ברך (רש"י - ולא הפוך) בין הגיתות, בידעי, רב אחא - בנטעם קודם

אין מערבין שמרי יין אחר

מים ביין יודיע לקונים ולא ימכור לחנוני [רש"י - לפני עור] אא"כ ניכר
חוץ ממקום שנהגו להטיל - בין הגיתות

לר"י חנוני לא יחלק אגוזים לתינוק, לא יפחות השער,
לאבא שאול - לא יברור פסולת הגריסין אפי' נראה, וחכמים מתירין

אסור לגנוב עין, ליפות דבר ישן למכור

רש"י נט.

לרש"י - אוריה כתב גט ע"מ שאם ימות מגורשת מעכשיו

פ"ה איזהו נשך

גמ' ס: - סב.

ספק אי בתר שויות דמעיקרא או בסוף

מדאורי תמיד עובר בב' לאוין - נשך ותרבית, אף לזה [לא תשיך, לאחיך נשך]

גזל נלמד מרבית ואונאה, ולא תגזול לכובש שכר לעבור בב' לאוין, לא תגנובו לע"מ למיקט או לשלם כפל, לא תעשו עול במשקל להטמנה במלח

{אני שהבחנתי בין טיפה של בכור אפרע ממלוה ברבית, משקלותיו במלח, תולה קלא אילן, מערב שקצים (כדאי יצי"מ)}

רבית קצוצה - ר' אלעזר (להל'), רב ספרא - יוצאה בדיינין [וחי אחיך עמך] (ותקנת השבים שא"צ) אבל לא מבין [עמך - הוא, יכין רשע וילבש צדיק, (למ"ד רשות יורש כלוקח)]

חוץ מדבר מסוים בשעשה תשובה [כבוד אביהן]

ר' יוחנן, רבא - אינה יוצאה [וחי אחיך לחיך קודמים; וחי לא יחיה] ויראת מאלקין דמיו בו כשפיכת דמים: אבל לא להשבון חוץ מכבוד אב

קיתון לאחד - בן פטורה - ישתו שניהם, ר"ע - חיך קודמין

לר' נחמיה ור"א בן יעקב אין מלקות למלוה וערב [ניתק לעשה] ות"ק חולק [לר' יוחנן מח' אי מחזיר, אי לא תשימון ניתק לקריעת שטר]

גמ' סב: - סד:

בי ר' חייא - הלוהו חטים בזוזי וחזר ולקחן בזול הוי הערמת רבית, אביי - אא"כ פורע בפירות (פוסק ביש לו)

ברייטא - אסור לפסוק ע"י חוב [איסור לא בא לידון] אפי' יש לו

לר' אושעיא: לרבא (ומשנתינו) - יש לו מותר [רש"י - אוקיר ברשותו דקאי במי שפרע, רבא - מה לי דמיהן]

לרב - דוקא במשך [לרש"י - קיבל חובו] או ייחד לו זווית

לשמאל - כר"י דצד אחד ברבית [לרש"י - ע"י מכר] מותר (שמא ישלם פירות)

פוסק אפירות ע"מ לקבל דמים - לרב אסור, לר' ינאי (להל') מותר (רש"י - יצר השער) [ומה לי דמיהן]

לר' ינאי פוסקין במכר על שער שבשוק [מאי אהנית לי] לרבא ישלם אף דמי הסרסור ורב אשי חולק

שדה מכור אם איני משלם - לר"י יכול הלוקח לאכול פירות ות"ק חולק

[אביי - מח' בצד אחד ברבית, רבא - מח' בע"מ להחזיר]

פוסק בשער לקוטות (יש לו) אין מי שפרע אא"כ בא לגורן או א"ל דסומך עליו

ר"נ - כל אגר נטר במקח אסור

ר"נ - אשראי (רש"י - פסק עם אחר) = אין לו,

קרי קטנים - לרב = אין לו, לרבא = יש לו [ממילא מיניה קא רבו (משא"כ גיזה וחלב ודבש)]

מלוה שנתן יותר ואין בכדי שטועה (לא מגיע לחמש) הוי מתנה או השבת גזל

מותר לקנות יין ותקיפה (לרש"י - חימוץ) אמוכר ויוקרא וזולא אלוקח [קרוב להפסד ולשכר]

רש"י סב: - סג.

לרש"י - אסור לפסוק ע"י חוב אע"ג שבא מכח פיסוק ראשון המותר

יצא השער: יש לזה: לרש"י - יכול המוכר לקנותו בדמים שקיבל

בה"ג ברש"י עג: - חיטי בהיני כעד שיבא בני

רבא - מה לי דמיהן מה לי הן (ביד המוכר),
רבה ורב יוסף - מאי אהנית לי - הייתי קונה בהיני ושילי,
רבא עב: - יזיף המוכר מחבירו

אסור ללות חיטי בזוזי יותר מהשער

רבית ע"מ להחזיר - לרש"י - בשעת אכילה עובר
פוסק אגדיש שעדיין צריך תיקון - לרש"י עב: - כל שער שירצה

גמ' סד: - סה.

מלוה לא ישכור בפחות, בחנם - ר"נ - אפי' בזה לא נהנה וזה לא חסר וב' לשונות אם דוקא קצץ עמו
(רש"י - כשהלוה או אח"כ)

עושה מלאכה בעבד חברו פטור [ניחא שלא יתעצל] חוץ ממלוה

שילם רבית ע"י חטים בזול או גלימא - לאביי יחזיר הקציצה,
לרבא יחזיר מה שנתן [בא לידו בתורת רבית / יאמרו דזה גלימא דרבית]

שילם ע"י שכירות ביוקר - רבא - יחזיר כיוקר [סברת וקבלת]

מרבין על שכירות משום המתנה [משתלמת בסוף ומוזיל להמקדים] משא"כ מכר

ר"נ - טרשא (למכור בהמתנה ביוקר) מותר חוץ ממפרש

מוכר כיוקרא דלקמיה ואין המוכר נהנה לר"פ מותר, לרב ששת בד"ר אידי (להל') אסור [בתר הלוקח]

ר' חמא (להל') - מוכר כשער מקום היוקר כשאחריות הליכה עליו ונקטי להו שוקא

רש"י סד:

לרש"י - אסור להלוות על בית אפי' בנכייטא [אין ספק קלקול]

גמ' סה: - סז.

אסור: למכור שדה במקצת דמים ולכי מייתית השאר קני מעכשיו [פירות ממ"נ רבית] ובדיעבד פירות
לשליש

כשתמכור המשכון תמכר לי בדמים הללו (לרש"י - הוספה מעט אהלואה)

מוכר ע"מ שאקנה בחזרה [רש"י - אין זה מכר] [אא"כ לוקח התנה [כאומר כשארצה]]

לר"י כל הנ"ל מותר (לאביי) [צד אחד ברבית]

מכר שלא באחריות ומוכר אמר אפרע - הוי פטומי מילי

רב הונא - שכ"מ שעמד חוזר מגט - לרש"י - סוגייתו ושמואל פליגי

משנתנו, רב הונא - בשעת מתן מעות יכול להתנות דאם לא תשלם, המשכון שלי [אסמכתא קניא]

ור"נ חולק אא"כ א"ל קני מעכשיו

אחר מתן מעות - רב הונא - רק כנגד מעותיו, ר"נ - בהו"א - הכל [אסמכתא קניא], למסקנא - כלום

ר"פ - קני בקפיד בארעא (לרש"י - אינו מוכר כלל);

לרבא - כל "דאי" לא קנה

התנה על אפותיקי - גובה ממנו כנגד מעותיו

אכל מפירות שקנה באסמכתא -

ר"נ - יחזיר [מחילה בטעות] בהלואה [לרש"י - מחזי כרבית קצוצה דאין אבק רבית בהלואה]

ולא בזביני (מכר דשלבל"ע) [לרש"י - אבק רבית],

רבה - א"צ להחזיר [לא קץ]

א"ל אחריות מעידית ולא מעידי עידית, ונשטפה העידי עידית - גובה בינונית [ע' במקום ע"ע]

בעל אינו מחזיר פירות לאיילונית [ניחא בשם אישות]

מוכר ע"מ שיכול לקנות בחזרה - רבה בר"ה, רבה - פירי כאבק רבית, רבינא - יחזיר [כרבית קצוצה]

אבק רבית לא יחזיר לרב ספרא [רש"י סב: - זימנין דאין פירות] ולרבה [לא קין]
יחזיר לר"נ [דרך הלואה] ולרבינא [פשטות הגמ' - כקצוצה]

רש"י סו: - סז.

אפי' למ"ד מקנה דשלבל"ע יכול לחזור לפני שבא לעולם
ממאנת ואיילונית אין להם מזונות, בלאות - לרש"י אפי' הקיימין, פירות - לרש"י מה שאכל,
תקנת פירות - לרש"י - אפי' תחתיו א"צ לפדות

גמ' סז. - סח.

משכנתא דמסלקי (כשישלם) בלא נכייטא:
אכל כשיעור קרן לרבא מסלקינן, לרב אשי לא [אבק רבית (רש"י - לאו בתורת פרעון)]
העודף לא מוציאים ולא מחשבינן לשטר אחר [אבק רבית] חוץ מדיתמי לרבא [רש"י - ב"ד אביהן
ולא מחלו], לרש"י סו: לר"נ מוציין [קצוצה]
אטרח ואביא זוזי להל' לא יאכל מה שעדיין לא קנה (מח')
אין בע"ח גובה (רש"י - מיתמי דמלוה) [כמטלטלי], אין לבכור פי שנים, שביעית משמטה [רש"י - בע"ח
קונה משכון רק במטלטלי] אבל יש לו בר מצרא
סתם - לא מסלקן לפני שנה

בנכייטא: רבא, רבינא - אוכל [כשדה אחוזה, רש"י - נראה כמוכרו - דאפי' תלקה ינכה]
לרש"י סד: חוץ מבית [אין הפסד]
ות"ח לרבינא יאכל בקיצותא (ה' שנים עסבלי נכייטא ואח"כ שמין הכל) ורב אחא חולק, או
כמשכנתא דסורא (אחר שנים אלה תיפוק בלי כסף) [לרש"י - כלוקח פירות]
רב כהנא, ר"פ, רב אשי - לא יאכל [מיחזי כרבית]
דלא מסלקי (אוכל שנים קצובות ממ"נ): רש"י - אכל כשיעור זוזי לא מסלקינן ומותר בלי נכייטא [כמכר]
בע"ח גובה, יש לבכור, לא משמטה
באתרא דלא מסלקי והתנה לסלק (רש"י - בשעת מתן מעות) להל' בעי קנין (מח')
אסור לזקוף מחצית שכר עם הקרן בשטר
אסור לחכור המשכון ללוה [רש"י - רבית קצוצה]
אפי' שהה ביד מלוה [רש"י - רבית גמורה דאין הפסד] (דלא כרבא)

רש"י סז:

מטלטלי דיתמי לא משתעבדי - דרק על המלוה נא' ששליח ב"ד יכנס למשכנו [אשר אתה נושה בו]
ורק על קרקעות יש דין ערב דסמיך עלייהו

גמ' סח. - סט:

הנותן עיסקא למחצית שכר ולמחצית הפסד צריך לשלם שכר עמלו (רש"י - בחצי) [רש"י - שלא יהא טורח
בפקדון בשכר המתנת מלוה]
כפועל בטל - לר"מ - רש"י - מה שיאות לקבל,
לר"י - משהו אפי' לטבל עמו בציר,
לר"ש, לרש"י משנתנו - לבטל ממלאכה כבידה לעסוק בקלה
ומזון לבעל חי ושכר כתף במקום שנהגו
ולרשב"ג א"צ בעגל עם אמו [גללים שכרו] - לרש"י לא ישלם מזוני [אמו עושה]
או יתן טפי בשכר מבהפסד, או מלאכתן
לרב מספיק המותר מרווח שלישי דמיו - לל"ב רק אם ממ"נ טורח בשל עצמו, לשמואל - קוצץ דינר
א"צ לתת שכר עמל לאריס שנעשה שותף [אריס משתעבד לטרוח טפי]
מגדל בהמה בעיסקא - יכול (רש"י - הבעה"ב, י"א - המקבל) לעכב מלחלוק בתוך זמנו
[רש"י - יותר מזונות בשנה שנייה, י"א - טיפולה קשה בראשונה]

חייב לטפל בולדות בדקה - ל' יום, לר' יוסי ג' חדשים [שיניה דקות], בגסה נ' יום ואח"כ לוקח חצי שלו וחצי שבח מחצי דבעה"ב (רש"י - ואין שכר עמל ומזון [משום ידיה קטרו]) אא"כ המנהג אחרת

מותר לחלק זוזי בלי דעת חבירו חוץ מטבי (להוצאה) כנגד תקולי (כבדין)
אסור להשכיר זוזי [לא הדרי בעין, אפי' בעין לא ידיע הפחת (רש"י בעי חדא לריעותא לאסור)]
יכול אחר לשלם למלוה שילווה, מותר לשלם לאחר שיפייס מלוה ללות [רבית רק מלוה למלוה]

גמ סט: - עב:

שוכר שלוה להשביח השדה מותר להוסיף דמי שכירות [רש"י - שוכר שדה משובחת]
מותר להשכיר ע"מ שישלם דמי שכירה, מיתה [רש"י - אינו מלוה דלא קביל זולא] (דלא כרב כהנא ורב אסי)
מותר ע"מ שישלם דמי חסרון דוד נחושת [פחת נחושת הנותר על המשכיר]
זוזי דיתמי - נותן לעשיר שיש לו גרוטאות דזהב [אינו פקדון] או לנאמן שנכסיו שקטים [רש"י - כח להפקיר ולהתנות] ונותנים לו קרוב לשכר ורחוק להפסד (חלק בשכר ולא בהפסד) [רש"י - ביתמי לא גזר] בפני ב"ד
אין מקבלין צאן ברזל (רש"י - עסקא דכל אחריות על המקבל - מדרבנן) אא"כ קיבל הנותן אונסא וזולא צאן ברזל מגוי - אף הולדות פטורות מבכורה [לאביי - באונסא וזולא על הגוי, לרבא - יד גוי באמצע (תופסן לתשלום)]

ר"נ - רב הונא - מדרבנן לא יקח רבית מגוי וגר תושב יותר מכדי חייו [רש"י - אתי למיסוד], רבינא - אסור [ילמוד ממעשיו] חוץ מת"ח
ל"ב ברב הונא - לישראל בחנם קודם לגוי ברבית [תלוה את עמי]
העני עמך: ענייך < עניי עירך < עיר אחרת < עשיר
{ מלוי ברבית - כפר באלקי ישראל, מתמוטטין ואינן עולין }
אין הגר נקנה או קונה עבד עברי [ושב אל משפחתו, ודלא מקני לא קני]
אשה אינה קונה עבדים, לרשב"ג עבד כנעני מותר [פריץ ויתגלה]
מותר להיות ערב לגוי המלוה ברבית שקיבל לדון כישראל (רש"י - יתבע ליה תחילה) [אל תקח - אבל ערב כן]

לוה שמסר ללוה במצות גוי שהלוה ברבית מותר [בא"ל תנס אקרקע והפטר, נטל ונתן ביד, ל"ק דרב אשי - יש שליחות לגוי חוץ מתרומה (בדותא [מתרומה גמרינן]), ל"ב - ישראל הוי שליח לגוי (בדותא [מה אתם - השולח]), רבינא - זכייה לגוי מדרבנן (להל' לא [לא אתי לכלל שליחות])]
גוי שלוה ברבית שמסר לישראל במצות מלוה ישראל אסור [לחומרא]
נתגייר אינו גובה/פורע רבית אא"כ כבר זקף הכל במלוה (רש"י - וכ' שטר) [רש"י - כגבוי] לר' יוסי, להל' - פורע [שלא יאמרו שנתגייר בשביל מעותיו]
שטר שכ' בו רבית לר"מ אינו גובה קרן [קנסין התיירא משום איסורא], לחכמים כן
שטר מוקדם אינו גובה אף ממשועבדין המאוחרים [ר"ל - כר"מ, ר' יוחנן - שמא יגבה מזמן ראשון] [רש"י גבי מבני חרי]
הקנה לבנו קטן ואח"כ מכר באחריות להבריחו - לאביי גובה ממשועבדים, לרבא לא [לא ניתן להכתב כלל (משא"כ גזלן שמכר יפייס למרה למכור)]

רש"י עא.

קורא לחברו רשע - יורד עמו לחייו - לרש"י - להתקוטט; ו"א - לירד לאומנתו

גמ' עב: - עד.

פוסקין אפירות משיצא השער [יש לזה (רש"י סב: - יכול המוכר לקנותו)]
ר' יוחנן - אבל לא אשער שוק עיירות [לא קבוע], רש"י סג: - ור' ינאי חולק
צריך שער אחד לחדש וישן
פוסקין ללקוטות (תבואה מעורבת) כשער הלקוטות אבל לא עם בעה"ב [זילא למיזף מלקוט, זווי לפירי
שפירי]
לוינ אשער שבשוק (לרש"י - מעות ע"מ שאם לא אשלם אתן פירות כשער של עכשיו) [חיטי בהיני כמו עד
שאמצא מפתח]
תן לי פירות ואעלה לך כמקום היוקר (רש"י - אוליכנה ואשתמש במעות) באחריות מוכר מותר [רש"י - של
בעלים נמכר], באחריות לוקח אסור
אעלה לך פירות שם ביש לו מותר [רש"י - ביש לו לא גזרו אבק רבית]
מותר לחמר ליקח מעות מעשיר במקום היוקר ע"מ ליתן פירות כמקום הזול (לרש"י - אפי' באחריות חמר)
[ר"פ - נחא להו דמגלו להו השער (לרש"י - ניכרים סוחרים ומקבלים בהקפה), רב אחא בדר"א -
דמוזלי גביהו (נ"מ תגר חדש (רש"י - לא מאמינים שאינו משתכר))] [אבל לא מאדם חשוב, ולא בשאר פרגמטיא
פרדיסא (הקדים מעות בזול ליינ - לרש"י דכל פירות השנה) (לרש"י - כשהן בוסר):
לרב אסור חוץ מבתורי (לרש"י - בוצרין בשוורים שמתקלקלון)
לשמואל מותר [יש תיוהא]
שמואל - שבשי שיבשא (לרש"י - מלוינ תבואה לקבל תבואה חדשה) יטרחו בארעא כדי לקנות גופא דארעא
הוספה להמתנת שכר מותר אם ימשיכו לסייע [שכירות משתלמת בסוף]
ידור בחנם במשכון מגוי אע"פ שנמכר לישראל [כדיניהם, רש"י - הישראל אינו לוח]
הקדים מעות על יין בתשרי יכול לבחור הטוב בטבת [מעיקרא דחלא חלא ולא יהיב אחלא]
פסק (רש"י - על השער) והוסיפו לו מדעתם (רש"י - ולא הזכירו בשכר מעותיך) מותר [מחילה (מתנה)]
שילם מס קרקע של חבירו - יכול לאכול, מס גולגולת - יכול להשתעבד בו [דינא דמלכותא]
מותר להשתעבד במי שאינו נוהג כשורה [לעולם בהם תעבודו ובאחיכם]
נתן זווי לקנות לו יין סתם בזמן הבציר ולא קנה - לרב חמא משלם ליה כדקא אזיל במקום הזול,
לרב אשי פטור [אסמכתא דלאו בידו (רש"י - שימכרוהו לו)]
ג' שנתנו זווי לקנות וקנה אחד - קנה לכולהו א"כ כ"א צר וחתים לבד
סיטומתא (רש"י - רושם אחביות) קונה - רב חביבא - ממש (להל' במקום שנהגו), רבנן (להל') - למי
שפרע

רש"י עג:

יין בתשרי לא הוי יש לו דרגיל להחמיץ

גמ' עד. - עד:

פוסק (לרש"י - באיזה שער שירצה) ביש לו (רב - מחוסר ב' מלאכות, שמואל - אפי' ק' בידי אדם) [רש"י -
מעכשיו קנוי לו, כה"ג לא גזרו]
פוסק על ביצים של יוצר - ר"מ - משיעשו
לר' יוסי - עפר שחור (מצוי) אפי' אין לו [יש לזה]
ובאינו מצוי משהכניס עפר לביתו שיש מי שפרע [סמכא דעתיה]
פוסק על זבל - לת"ק תמיד, לר' יוסי רק ביש לו,
לחכמים בימות החמה אפי' אין לו [רש"י - יש לאחרים]

ת"ק - צריך להתנות שיתן כשער הזול אם יפחות, ואל"ה יש מי שפרע (ולוקח חוזר אף לר"ש) חוץ
משויה שליח [רש"י - לתקוני שדרתין]
ר"י - בלא"ה אין מי שפרע [רש"י - סתם פוסק אשער הזול]

גמ עד : - עה :

סאה בסאה :

זרע לאריס מותר כל זמן דיכול לסלקו (במקום שאריס נותן זרע, התנה לפני שהתחיל עבודה) [כיורד
לתוכה בפחות] ור"ג החמיר לעצמו

ת"ק, להל' - יש לו (עד שיבא בני) מותר [רש"י - אוקמינהו ברשותו וכה"ג לא גזרו]
לרב הונא ביש לו הכל, לר' יצחק (להל') אפי' קצת [רש"י - זו תחת כא"א]
הלל, ר"נ אמר שמואל - אסור

חכמים - ככרות סתם מותר [רש"י - לא החמירו כ"כ בסאה בסאה] והלל חולק

קוצץ דמים מותר [רש"י - כאוזפיה זוין] ובלא"ה משלם כשער הזול

הלואה ברבית מותר - שמואל - בין תלמידי חכמים [מתנה],

לרב - לבני ביתו [להטעימן טעם רבית] להל' לא [אתי למסרך]

לא יאמר נכש עמי היום ואעדור עמך למחר, חרוש בגריד ואחרוש ברביעה [רש"י - זו קשה מזו]

רבית מוקדמת (בשביל שתלויני), מאוחרת (בשביל מעותיך) אסור

רבית דברים (בא פלוני, הקדים שלום) [נשך כל דבר]

מלוה ברבית עובר בלא תתן, אל תקח, לא תהיה לו כנושה (כשדוחקו או עובר לפניו), לא תשימון,
לפני עור

לוה - לא תשיך לאחיק, ולאחיק לא תשיך, לפני עור

ערב ועדים ולחכמים אף הסופר - לא תשימון

הלואה בלי עדים עובר בלפני עור [רש"י - עולה על רוחו לכפור] וגורם קללה לעצמו

{ מלוי רבית מפסידים ומשימים משה רבינו "חכם" ; ג' צועקין ואינן נענין }

פ"ו השוכר את האומנין

גמ' עו. - עח.

בעה"ב אמר בג' זוזי, ושליח אמר בד' ושכרכם על בעה"ב -
אי מתגרי שם בד' - בעה"ב משלם ד' [רש"י - מה שהנהגו]
יש בד' ויש בג' - תרעומת
אי בג' - אין תרעומת חוץ: מפועל בעל שדות [זילא],
עבירתא שפירתא שאינו ניכר (חפרו ומלי מים)
באמרו כמה שאמר בעה"ב - רש"י - תרעומת
בעה"ב אמר בד' ושליח אמר בג' - לל"ק סבור וקביל, לל"ב תרעומת [אל תמנע טוב]
ובאמרו כמה שאמר בעה"ב - ספק אי אדידיה קסמין ויש רק תרעומת
חזר או חזרו לפני שהלכו פועלים או התחילו קבלנים יש תרעומת
הלכו שכירים ולא מצאו -
סיירא מאורתא (רש"י - עם הפועלים) פסידא דפועלים [רש"י - מזליהו גרם],
לא סיירא - ישלם כפועל בטל [רש"י - עליו להתנות, מי יימר דלדעת שדה זו אגרתן]
התחילו קבלנים וחזרו - רבנן - שמין כפי מה שעשו [רש"י - עבדי הם]
חוץ מדבר האבוד ואינו מוצא לשכור (רש"י - אפי' לפי היוקר) ואינם אנוסים -
שוכר עליהן (עד כדי מה שחייב להן, כנגד כליהן שבידו) או מטען ("קחו כפול")
משנתנו, ר' דוסא - החוזר ידו על התחתונה (ינכה ההפסד) [רש"י (למהרש"ל בהו"א, למהדו"ב למסקנא)
- בעה"ב תפיס, קנסו]
שכירים שחזרו - לתי' א' מח' ורב ס"ל כר' דוסא רק בקבלנות [רש"י - עבד לעצמו],
לתי' א' לכו"ע ידם על העליונה חוץ מדבר האבוד

שכרן להשקות פסידא דפועלים: בבא גשם, פסק נהר בלא עבד דפסיק או יודעים מנהג הנהר
ישלם כפועל בטל: כשנהר השקהו, עבד דפסיק [רש"י - הוא ידע ולא הם]
פועל שהשלים בחצי יום - לא יתן להם עבודה יותר קשה אלא ישלם כפועל בטל,
ולאכשולי מחוזא (חלשי בלי עבודה) שכר משלם
חזרה ונתפייס - על דעת מחיר הראשון
כל המשנה ידו על התחתונה (לקבל יציאה או שבח) כר"י

נתן מקצת דמי קרקע:
בדלא עייל ונפיק מוכר אזוזא - קני וא"א לחזור
ברעייל ונפיק לא קני [רש"י - אדעתא דהכי לא זבין] (חוץ ממכר מפני רעתה) והחוזר ידו אתחתונה
ויחזיר מעות או עידיה/זיבורית - לר"נ בר יצחק מאותה קרקע,
לרב אחא בדר"א מעידית נכסיו [כניזק - דמכר נכסיו בזול כדי לקנות]
רשב"ג - מלמדין לכתוב שטר מכירה וזקפו במלוה [רש"י - כאילו נטלם והלווים וקרקע נקנית בכסף]
לא רצה לטרוח למכור שדה של מאה ומכר של מאתיים ועייל ונפיק אזוזי ספק אי כמוכר מפני
רעתה

פרעון זוזא וזוזא - תרעומת [אפסדתינהו]

רש"י עה:

ידו אתחתונה - אם הוזלו פועלים בחזר פועלים ישלם כפי שעשו,
בחזר בעה"ב ישלם הכל חוץ מההשלמה

גמ' עח. - עט:

שוכר חמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה או הפוך חייב -
במתה מחמת אור [רש"י - לא היתה לימודה], עייפות, רבה - הכישה נחש, ר' יוחנן - כר"מ דמעביר
על דעת בעה"ב גזלן, החליקה בהר או בעלותה, הוחמה בבקעה
מגבת פורים לפורים - ת"ק - מותר עגלים לצדקה, אבל מעות הכל לעני,
ר"א ור"מ - מעות רק לסעודה, רשב"ג - מותר לשנות

משכיר אומר הרי שלך לפניך: בהבריקה (מחלה בעין, התליעו רגליה) או נשתתה [רש"י - ראויה למשאוי] (ר"ש ב"א - חוץ מלרכוב או לכלי זכוכית),
בנעשית אנגריא - לרב חוזרת, לשמואל ור"ש ב"א - בדרך הליכה (לרש"י - בכיוון שלו - ישכור אחרת עד מקום שיחזירו)
חייב להעמיד אחר (רש"י - או יחזור שכרו): במתה, נשברה, אנגריא שאינה חוזרת לרב,
לאו בדרך הליכה לשמואל

מתה בחצי הדרך - חמור סתם יעמיד אחר, חמור זה - אם יש בדמיה יקח, ישכור לשמואל [מכלינן קרנא], לרב נותן שכר חצי הדרך [אילו בעית למיתי עד הכא]
ויש תרעומת אי לא שכיח אחר לשכור

מוכר שדה לס' שנה אינה חוזרת ביובל [לצמיתות]

טבעה בחצי הדרך - ספינה זו ויין סתם - יטול שכרו בחזרה

ספינה סתם ויין זה - יתן הכל [יכול לקיים תנאו]

זו זה - המע"ה [א"א לקיים תנאו]

סתם סתם - חולקין [רש"י - ביד שניהם להשלים] (רש"י - ואם יעכב הנתבע מליתן חצי יעשה תנאו)

פרקה השוכר בחצי דרך: לא משכח להשכירה - ישלם הכל

משכח - ישלם ריעוע הספינה

פרקיה טועניה בגויה (לרש"י - הוסיף משא) ישלם חצי הדרך ויש תרעומת לשינוי דעת ולחבלים

יתירים (לרש"י - ביוקר)

בדשכח לקנות - שוכר וחמר מעכבין זא"ז מלהניח עליו מזונות (לרש"י - אלא ליום אחד), שכיח למטרח
ולקנות ממלון למלון - שוכר מניח לכל הדרך וחמר לאותו יום [דרכו למטרח ולמזבן ולא שוכר]

שוכר לרכוב איש לא ירכוב אשה, לרכוב אשה - אפי' מעוברת והיא מניקה

גמ' פ. - פ:

נשבר קנקן (יתד) המחרישה: חרש בהר במקום בקעה השוכר חייב,
לא שינה - לר"פ פועל האוחז המרדע, לרב שישא בדר"א האוחז הקנקן,
במוחזק אבנים וכו' - שניהם [לרש"י - ספק מי עשה]

דש בקטנית במקום תבואה והחליק חייב

מוכר שסנף מום בין המומים - מקח טעות [סבר שמשקר בכולן] אא"כ יש כולם

מום זה ואחר (רש"י - "ועוד אחרים") - אין מקח טעות

חייב בהוסיף $\frac{1}{30}$ במשא (סאה לגמל, ג' קבין לחמור, קב לאדם) (ברבץ לאלתר, הוסיף שכר, קסבר חולשא), כור לספינה)

הביא שעורין (קלים) במקום חטים:

אביי - הוספת נפח כמשאוי חוץ ממחיקתא (תשו' הגאונים - התליעו, רש"י - מדידה מחוקה שאין תוספת נפח)

רבא - רק כשישוה במשקל

גמ' פ: - פג.

קבלן כש"ש [כשוכר] (לרש"י - להנאתו הוא אצלו), תפסו אשכרו]

הודיע לבעלים שגמר - ש"ח אא"כ א"ל דתפיס אנגריא

לאחר ימי שאילה הו"ל ש"ש [הואיל ונהנה]

קנה ע"מ לשגרן לארוסתו ונאנס בהליכה חייב [רש"י - בקצץ דמיהן כלקוחין], בחזירה כש"ש
ע"מ למכור אף בחזירתו חייב [יכול למכור]

השאלני ואשמור לך הוי ש"ש (רש"י - ואין בעל החפץ במלאכתו של שומר)

שאלה בבעלים שלא מדעתו חייב

הודה דהלך בדרך נהר ומיהו ליכא מיא - רבא - מה לי לשקר, אביי - במקום עדים (רש"י - אנו סהדי דיש)

שמור לי - הנח לפני = ש"ח, הנח לפניך = כלום,
הנח סתם - בחצר לרבנן ש"ש ולרבי כלום, בשוק ספק

הלוהו על המשכון ש"ש, לר"י ש"ח חוץ מהלוהו פירות [רש"י - ירקיב], לר"א תמיד ש"ח

אבד משכון - לר"א ישבע (רש"י - שלא פשע, רש"י שבועות - שאבד) ויגבה הכל
חוץ: מהלוהו בשטר לרש"י [לאו לזכרון דממ"נ יש לו מהיכן לגבות וא"א לכפור], שלא בשעת הלוואה
(כשתבעו) [קונה משכון]

לר"ע אבדו מעותיו [בדלא שוי שיעור זווי ומח' בדשמואל דאבדו כל מעותיו (לרש"י - מודה ר"א
בדשוי [לגובינא ולא לזכרון]), מח' בכנגד המשכון אי שומר אבידה (מצוה) ש"ח כרבה או ש"ש
כרב יוסף, במלוה צריך למשכון (לרש"י - להשתמש לפחות מהחוב) אי הוי מצוה]

אבא שאול (להל') - מותר להשכיר משכון של עני במרא, פסל, קרדום (נפיש אגרייהו וזוטר פחתייהו)
לפחות מהחוב [משיב אבידה]

המעביר חבית ושבירה: ר"מ - ש"ח וש"ש ישבע (לרש"י - שלא פשע פשיעה אחרת, לר' יוחנן - שלא
בכוונה) [לר' אלעזר - נתקל אנוס, לר' חייא ב"א א"ר יוחנן - תק"ח שלא ידאגו]
ור"א תמה - איך ישבע שלא במקום מדרון, בדאיכא ראייה (כאיסי)
ר"י - ש"ח ישבע ש"ש ישלם [נתקל כעין גניבה]

לפנים משה"ד אפי' פשע פטור [למען תלך בדרך טובים]

איסי בן יהודה (להל') - לא יפטר בשבועה כשעדים שכיחי, בדיש קול [אין רואה - הא יש רואה יביא
ראיה]

המוליך משא דנפיש לא' וזוטר לב' - ישלם פלגא

רש"י פא: - פב.

שוכר לר"י כש"ש - להנאתו - ואינו כשואל דנתן שכר
לר"מ כש"ח - אין שכר על שמירתו

לג' רש"י לשמואל אבדו מעותיו בדלא פירש

לרש"י - ר"ע לא כרבה

בע"ח קונה משכון - לרש"י - להתחייב באונסין [קנין גמור]

פ"ז השוכר את הפועלים

גמ' פג. - פז.

במוסיף שכר פועלים א"צ להשכים ולהעריב [אדעתא דעבידתא שפירתא]

כשאין מנהג (בעיר חדשה ופועלים ממקומות הרבה), "כפועל דאורי" -
יציאה למלאכה מנן החמה, וכניסתו בלילה אחר שהחשיך [תזרח השמש וכו' יצא אדם לפעלו
ולעבודתו עדי ערב]

{ בעוה"ז (לילה) תרמוש רשעים (חיתו יער); ר' אלעזר בר"ש ור' ישמעאל בר' יוסי תפסי גנבי; שופריה
דר' יוחנן (בלי זקן), שופריה דרב כהנא מעין דר' אבהו מעין יעקב מעין אדה"ר;
ר' יוחנן ור"ל ומיתתם; יסורים דר"א בר"ש ורבי; קבורת ר"א בר"ש; רבי קירב ר' יוסי בר"א בר"ש ובן
ר"ט, המלמד בן חבריו/ע"ה; אחר ג' דורות תורה מחזרת על אכסניא שלה [לא ימוש וכו' מעתה ועד
עולם], רב יוסף התענה על זה; תעניות דר' זירא כשעלה לא"י; אבדה הארץ שלא בירכו בתורה תחילה;
המקטין עצמו על דב"ת; ר' חנינא היה מחזיר תורה מפלפולו,
ר' חייא עשה שלא תשתכח; בישיבה של מעלה - ר' יוסי בר' חנינא אצל ר' יוחנן אצל ר' ינאי אצל ר'
חנינא אצל ר' חייא; גורקא דר' חייא; בר"ח אליהו הקים אבות להתפלל - ור' חייא ובניו כדוגמתן;
שמואל חכים ולא רבי; רבי ור' נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא סוף הוראה;
רבה - נפטר מאימת המלכות, יצאתה נשמתך בטהור; סעודת אברהם עדיפא משלמה;
כמו שאברהם עשה למלאכים עשה הקב"ה לבניו; גדול שלום שאפי' הקב"ה שינה בו;
משנתו כשנגמל יצחק; לא היה זקנה עד אברהם, חולשא עד יעקב, נתרפא עד אלישע }

גמר מלאכה לסייף וסכין - ר' יוחנן - משיצרף בכבשן, ר"ל - משיצחצחן במים

ספק בהרת קודם לשער לבן - הקב"ה ורבה - טהור, מתיבתא דרקיעא - טמא

יוון פועלים כמנהג המדינה, ואם פסק להדיא - לר' יוחנן בן מתיא ירבה, לרשב"ג כמנהג

שואלים בשלום אשה ע"י בעלה (לרש"י מה שלום הגברת)

שוכר "כאחד מפועלי העיר" - ר' יהושע - כפחות, חכמים - משמנין (רש"י - כמנהג המדינה בינונית)

גמ' פז. - פט:

היתר אכילת פועל [כי תבא] משעת גמר מלאכה (לרש"י - כשתולשין) [ואל כליך, דיש - לאפוקי בצלים
קטנים מבין גדולים]

עד גמר מלאכה למעשר ולחלה (רש"י - למאוחר שבו) [דיש]

בכל מיני [חרמש, קמה] גידולי קרקע [דיש] אפי' תלוש [קמה - אם אינו ענין, כי תבא - אפי' לכתף,
היקש חוסם לנחסם] ופטור ממעשר [כנפשך (אסמכתא), כלוקח]

בכרם גוי מותר לתת לכליך [רעך, גזל עכו"ם מותר]

אסור לאכול: דהקדש [רעך], מוצץ [ואכלת], עם דבר אחר [ענבים] (וספק בהבהב באור (רש"י - למתק)),
אכילה גסה [שבועך], בביטול מלאכה, (חולה)

חסם פועל פטור (רש"י - מלא תחסום) [כנפשך]

רשאי בעה"ב להשקותו יין, רשאי פועל לטבל פת בציר [אכשורי גברא]

חיוב מעשר (לל"ב בזיתים וענבים דלאו בני גורן):

ר' ינאי - משיראה פני הבית [בערתי הקדש מן הבית] דרך שער [בשעריך]

ר' יוחנן - פני חצר [ואכלו בשעריך] המשתמרת [הבית]

נופה לחצר, לבית - בעה"ב ושוכר פטורין ממעשר [עיניו בתאנתו (לרש"י - בעיקרה העומד בחוץ)]

ולוקח חייב [עיניו במקחו (לרש"י - משנתלשו באו לבית)]

מעשר רק מדרבנן במוכר [עשר תעשר ואכלת], בלוקח [זרעך]

גמר מלאכה לקישואים ודלועים משהתחיל ליטול הפיקס

מקח, קצץ (לרש"י - ע"מ לאכול), ספיתא במלח קובע למעשר (מדרבנן) בשתיים שתיים [אסמכתא - כי

קבצם כעמיר גורנה (לרש"י - שם גורן על ב' עם חשיבות)]

רש"י פח. - פט:

לרש"י - מקח קובע אפי' קודם שנגמרה מלאכתו למעשר [זבניה אחשביה]

לרש"י - כל האילן בחצר - בעה"ב חייב במעשר

חייב מעשר אחר כיבוש וחילוק [רש"י כאן - עשר תעשר וכו' במקום אשר יבחר - משנבחרה שילה, רש"י כתובות - תבואת זרעך - המיוחדת לך, בשנה השלישית שנת המעשר - תלוי במנין שמיטות]

מותר לפועל לספות במלח - לרש"י בנתן רשות

גמ' צ. - צא:

לא תחסום:

אפי' במחומר [פח: - רעך רעך, היקש חוסם לנחסם] [צא: - וספק אם מותר בשבלין אחרים], חסמה מבחוץ [בשעת דישה לא תהא חסימה]

פטור: (1) מרכס בתבואה (רש"י - דש אחר שרייה במים להסיר קליפתה [חייב מעשר משעת דישה]), (2) דש בתרומה ומעשר שני לר"מ או חוץ לחומה לר"י (בשבלין) [לרש"י - סתם דש לפני מירוח] (חוץ מגידולי תרומה, של דמאי [דרבנן])

אבל תולה בה בול לת"ק מאותו מין, לר"ש כרשינים מפני מראית עין,

(3) אחר גמר מלאכה למעשר [דיש],

(4) מתרזת [לא מעלי],

(5) נכרי בפר ישראל - וספק אם יש איסור אמירה לנכרי (לרש"י - בדישה דגוי) [רק לאור],

(6) החוסם שחבירו דש (וכן בכלאים),

(7) חסמה בקול לר"ל [אינו מעשה] ור' יוחנן חולק [עקימת שפתיו הוי מעשה] (וכן בכלאים) וספק: בקוץ בפיה, ארי מבחוץ, בנה מבחוץ, צמאה למים, פרס ע"ג דישה

מותר להרעב פרתו, מותר לשוכר להאכילו קש (לל"ב קודם שנכנס לדישה)

גוים מסרסין עבורו ימכור (רבא - לשחיטה, אביי - אף לחרישה) [הערמה - אמירה לנכרי, לפני עור לר' חידקא]

לבנו קטן מח', יחליף עם חבירו כשסרס שלא מדעתו

החוסם לוקה ומשלם ד' קבין לפרה וג' לחמור [כר"מ, רבא - לצאת י"ש (לרבי דרש"י - אי תפיס לא מפקינן) [כאתנן בעריות (לרש"י - אתנן סתמא כתיב)], ר"פ - חייב מזונות משמשך]

פת חלבילבשרי בדיעבד אסור

מותר להכניס כלאים לדיר (חוץ מעושה לפריצותא),

ובמינו אפי' כמכחול בשפופרת [לא תרביע בהמתך בלאים, בעבדיתיה טריד]

רש"י צ.

דש בה כהן בתרומה פטור - לרש"י - בפרה של ישראל

גמ' צא: - צג.

לר' יוסי בר"י פועל אוכל רק בעושה בידיו ורגליו [כשור] וספק בדש באווז ותרנגול, ות"ק חולק [כי תבא]

עד שלא הילכו שתי וערב בדריכת ענבים אוכלין ולא שותין יין [רש"י - אין מלאכתן ניכרת ביין והו"ל מין אחר]

אסור במין אחר, וספק במינו מגפן אחר כשאשתו מביא א"כ מודלת אחבירתה דמותר

יכול להמנע עד שמגיע ליפות

ספק אי מהלך כעושה מעשה (רש"י - בגפן שהולך אצלה)

משום משיב אבידה (רש"י - שלא יבטל ממלאכתו) אוכל בהליכה משורה לשורה, בחזרה מגת, בהמה ממשאוי עד שפורק

לת"ק ורבנן אוכל יותר מכדי שכרו, ור' אלעזר חסמא חולק [מח' אי משמים או משלו, אי דרשינן כנפשיך - שכר דמוסר נפשו לבד]
לרבנן בתראי מלמדין שלא יהא רעבתן; דוקא שכיר יום יכול לאכול הכל (דלא כרב אסי); אפי' אינו שכיר אוכל (רב כהנא בעושיין בסעודתא) כאיסי בן יהודה [כי תבא]
אי אוכל משל שמים (רש"י - כמתנות עניים) אסור לתת לאשתו ובניו (לרש"י - עד דמטא לידו)
אי משלו - נזיר אסור לתת ענבים לאשתו משום "לך לך", התנה שבנו אוכל (לרש"י - בשכר פעולתו)
חייב במעשר משום מיחזי כמקח

לא הודיע לפועל שעושה בנטע רבעי/טבל - יפדה/יעשר ויאכילו [כמקח טעות]
קוצץ שלא יאכל - עצמו, אשתו, בנו ועבדו גדולים [ידעי ומחלי], לתנא ר' הושעיא אף עבד קטן;
ומשנתנו חולק [מח' אי משלו (לרש"י - תורה הוסיפה שכר) או משמים (רש"י - כמתנות עניים - ואינה שלהן עד שיתנה בפהם), נ"מ אי מעלה להן מזונות (ושאני בנו דצערנו לא זכו ליה) או לא, מח' אם יכול לומר עשה עמי ואיני זנך]

רב - שומרי פירות תלושין אוכלין מדאורי' [כעושה מעשה],
שומרי מחובר (רש"י - וכ"ש עושה) מהלכות מדינה (מנהג)
שמואל, רב אשי - שומרי תלושין מהלכות מדינה [לאו כמעשה],
שומרי מחובר ועושה במחובר לפני גמר מלאכה - כלום
משמר פרה (אחר שחיטה) מטמא בגדים [לשמואל - גזירה שמא יזיז אבר]

גמ' צג. - צד.

ברייטא - לר"מ שוכר כש"ח, לר"י כש"ש. לרבה בר אבוא איפכא קתני.
ש"ש שנטר כדנטרי אינשי (החליקה למים, בא אריה)
לרבה הוי אונס חוץ מחזני מתא (שומרי העיר בלילה),
לרב חסדא ורבה בר"ה ואביי הוי כאבידה [להכי שלמתי לניטורתא יתירתא]
רועה ששמע קול אריה ועל, אומדים אם היה יכול לקדם ברועים ומקלות, ש"ח בחנם, ש"ש בשכר עד
כדי דמי בהמות ובעה"ב מחזיר [כושרא דחיותא, טרחא לקנות]
ר"פ - ש"ש צריך להעביר חיותא על גשר חדא חדא [תוס' - כעין גניבה ואבידה כרב חסדא, (ולרב כהנא ב"ק נח.) הוי פשיעה]
נגנבה באונס והוכר הגנב - ש"ח יכול לישבע (רבא (ב"ק קח:)) - ישלם אא"כ כבר נשבע),
ש"ש ישלם ויטרח אחרי

ש"ח חייב כשאלו רמא קלא היו מצלין
אונס: ב' זאבים, לר"י - א' בשעת משלחת זאבים, ג' כלבים, לר"מ ב' מב' רוחות,
לסטים (רש"י - אחד) מזויין (אפי' רועה מזויין [א"צ למסור נפשו]), ארי והדוב וכו',
מתה כדרכה, עלתה לצוק בעל כרחו ונפלה למרות שהחזיקה (לו:)
גידף גנב והזכיר לו מקום הבהמות חייב [כהוליכן אצלן]
מתנה להיות פטור משבועה ומלשלם [מעיקרא לא שעבד נפשו]
מתנה ש"ש להיות כשואל - לשמואל בקנין, לר' יוחנן בהנאת קול שנאמן הוא גמיר ומשעבד נפשיה
תנאו בטל: במתנה עמש"כ בתורה (לר"י בדבר שאינו ממון), מעשה קודם לתנאי (לרש"י גיטין - לכו"ע),
א"א לקיים תנאו (להל' כר"י בן תימא)

פ"ח השואל

גמ' צד : - צז.

פרשה שנייה בש"ש [קרן לגניבה בלי שבו' עדיפא מכפל בשבועה] וחייב אף באבידה [גנב יגנב - מ"מ, ק"ו מגניבה הקרובה לאונס] ופטור בבעלים [וי"ו - משואל]

שואל חייב בשבויה [און] וגניבה ואבידה [ק"ו מש"ש, וי"ו מוסיף] - חוץ מבעלים [דיו מש"ש, וי"ו מש"ש], ופטור במתה מחמת מלאכה עם עדים או שבו' (רש"י צח.) [לאו לאוקמא בכילתא]

פשיעה בבעלים מח' רב אחא ורבינא [מח' אי מקרא נדרש לפני פניו (על ש"ח)]

רב המנונא (איתותב) - צריך בעליו עמו באותה מלאכה (אבל לא על גבה), ומשעת שאילה עד מיתה להל' בעי עמו בשעת שאילה [עמו לא ישלם, אין עמו ישלם - שעת שאילה עדיפא שחייב במזונותיה, ישאל מעם רעהו ולא רעהו עמו]

אין פטור בעליו עמו : (1) מח' בפשיעה, (2) לרב המנונא אין עמו ממש,

(3) שאילת בעלים אחר פרה,

(4) נשאל בעל/לבעל בנכסי מלוג לר"ל [לאו כקנין הגוף] ור' יוחנן חולק,

(5) שלוחו עם פרתו לר' יאשיה [בעליו ממש] (חוץ מעבדו [כיד רבון])

ור' יונתן חולק [שלוחו כמותו]

ספק אי חייב באונסין : בשאלה לרבעה [לא כדשיילי אינשי], ליראות בה [לא נהנה מהבהמה], לעשות פחות מש"פ, ב' פרות לפרוטה, נשאל לו שותף א', נשאל לשותף א'

שכרה פרה ונשאת בעל פטור מאונסין [לוקח הוי], לרבנן דר' יוסי (לה:) הוי שאילה בבעלים

מעות הקדש בתוך נכסי אשתו - אין הבעל מועל עד שיוציא [לא ניחא לקנות איסור]

שואל שפשע ונשבר - רב - ישלם מעליא (לרש"י - יתן אחר והשברים לשואל)

רב כהנא ורב אסי (להל') - מחזיר שברים וישלים (לרש"י - על המשאיל לקנות אחר)

עכברי שהרגו שונרא או אכלה הרבה ומתה הוי כמתה מחמת מלאכה

מלמד, שתלא, טבח, מקיז דם, ספר מתא כשעובדין, רב ביומי דכלה, תלמיד בשאר יומי הויין בעליו עמו

רש"י צד.

שאילה בבעלים : לרש"י - משעת אמירה גופו שואל לו, רש"י צז. ורש"י פא. - משהיה במלאכתו

גמ' צז : - צח :

ברי ושמא אי שאלה או שכורה מתה ברי עדיף

לר"נ ור' יוחנן (דס"ל לאו ברי עדיף) איירי בחייב שבועת מודה במקצת (לרמי ב"ח כשכופר

במקצת [רש"י - כי הוא זה משמע עם כפירה])

ומתוך שאינו יכול לישבע משלם

ברי וברי - ישבע ששכורה מתה - לרב יהודה ע"י גלגול (נאנסה)

שמא ושמא - יחלוקו [כסומכום]

שכירות בבעלים ושוב שלא בבעלים או הפוך פטור

ספק בשאלה בבעלים ושכרה בלי או הפוך [לחודא קיימי], שאלה ושכרה ושאלה או הפוך [הפסק] (רש"י - אי מחמת משיכה ראשונה או יש קנין חצר אחריתי)

גמ' צח : - צט :

משאיל שלח אפי' ביד שלוחו של שואל - פטור מאונסין

ב"ק קד. - רב חסדא - בשכירו ולקיטו בלי עדים שהוא שלוחו

רבה - אפי' בעדים דה"ק איש נאמן הוא

שואל שהחזיר ביד אחר עדיין חייב חוץ: מא"ל שלח, פ: - אחר ימי שאילתה (רש"י - ואפי' מתה בבית השואל)

שואל שאמר שלח חייב אפי' ביד עבד המשאיל
לשמואל - בעבד עברי ולא בעבד כנעני [כיד רבן], רב - אפי' ע"כ באומר הכישה במקל והיא תבא [לרש"י - שעביד נפשיה משתצא מרשותו]

שואל קרדום - רב הונא - אונסין משעת שאילה, א"א לחזור משבקע בו
ר' אמי ור' אלעזר - משמשך א"א לחזור

לרב אמי - משאיל קרדום הקדש מעל לפי טובת הנאה, וחבירו מותר לבקע [לרש"י - יצאת הנייתה לחולין]
גזל נ' תמרי מדובקים - להדיוט משלם 49, להקדש 50 וחומש חוץ ממזיק הקדש דאין חומש [איש כי יאכל הקדש - פרט למזיק]

דר בש"פ תחת קורה של הקדש מעל [כהדיוט מדעת (רש"י - רחמנא ידע ואמר למעול)]

סבל ששבר חבית יין דשוה ד', וביום השוק ה' -

ביום השוק (רש"י - קודם) מחזיר חבית

בשאר יומי ישלם ה' (לרש"י - ולא חבית) ומנכה דמי טרחה (רש"י - כפועל בטל) וברזנייתא (רש"י - הכרזה, אומן לנקב) אא"כ יש לו עוד שלא מכר - ישלם חבית

רש"י צט:

שמין לנזקין בית סאה (לר' יוסי בר חנינא) - לרש"י - ערוגה תוך שדה בית סאה שבתוך ס' סאין

גמ' ק. - קא:

ספק אם ילדה אחר מכירה - משנתנו כסומכוס דיחלוקן (לרבא בשמא ושמא, לרבה בר"ה אפי' בברי וברי), לרבנן המע"ה [חזקת מרא קמא]

מודה סומכוס - 1) לרבא בברי וברי, 2) בדאיכא שבו' דאו', 3) בדליכא דררא דממונא

עבד/שדה גדול מכרת, קטן מכרתי - ישבע המוכר -

רב - בטוען דמי (לרש"י - עשהו שליח לקנות)

שמואל - בטוען כסות/עומרים

ר' הושעיא - בטוען עבד בכסותו - גלגול

רב ששת - נשבעין על עבד וקרקע כר"מ (למסקנא רק עבד) וכר"ג דא"צ הודאה ממין הטענה

ובקטע ידו/חופר בורות דאין הילך

מוכר זיתיו לקוץ לאלתר - פירות למוכר, כשתרצה - לקונה,

סתם: פחות מרווח רביעית שמן לסאה לקונה, יותר יחלוקן

שטף נהר זיתיו בגושיהן (אין ערלה) לשדה חבירו יחלוקן:

לעולא אמר ר"ל - אחר ג' אבל בתוך ג' לראשון,

לרבין אמר ר"ל - בתוך ג' [אי נטעתי הייתי זורע ירק תחתיו] אבל לאחר ג' לשני [אילו נטעתי הייתי אוכל הכל]

ואסור ליטול [ישוב א"י]

המקבל שדה אבותיו למחצה ממציק גוי - מעשר הכל ונותן - אפי' יש קנין לגוי ומקבל לאו כחוכר

[קנסוה למי שחביבה עליו כדי שיחזור ויקנה]

נוטע שלא ברשות ידו אתחתונה חוץ מעשויה ליטע, גדרה [גלי דעתי דניחא] ואסור ליטול [ישוב א"י];

אף בחו"ל - שכבר הכחישו ארעא]

בנה חורבתו שלא ברשות - לר"נ, רשב"א, ר' יוחנן, ב"ש לרשב"ג יכול ליטול אבניו,

ורב ששת וב"ה לרשב"ג חולקין

גמ' קא: - קג.

משכיר צריך להודיעו שיצא ל' יום לפני ימות הגשמים ואל"ה ישאר עד פסח (רש"י - בימות החמה ל' יום), בכרכים וחנויות י"ב חודש,

רשב"ג - נחתומים וצבעים ג' שנים [מקיפין לזמן ארוך],

וה"ה במכר, הוריש, נתן לאחר
ובאייקור בתי יכול להעלות השכר (רש"י - משיגוע זמנו בלא הודעה)
וכן שוכר צריך להודיעו [הייתי טורח למצא איניש מעליא]
יכול להוציאו: כשנפל בית המשכיר (רש"י - בהגיע זמנו), כשהשיא בנו וא"א להודיעו [לא עדיפת ממני],
נשאה להשכיר וגירשה [גמולו ישוב בראשו - לא ניחא לה באריה]
משכיר חייב בדלת נגר מנעול ובכל מעשה אומן
שוכר חייב במעשה הדיוט - סולם, מעקה, מרזב, להטיח, מקום מזוזה [אפשר בגובתא דקניא]
כשיוצא לא יטול מזוזה אא"כ מנכרי
חצר דמשכיר (רש"י - שלא השכיר) קונה לו גללים מתורי דעלמא כשמשתמרת, ביצא קול שמציאה שם
[בדילי אינשי - כמשתמרת]
אא"כ קלט השני מאויר (אביי - כלי בשולי הפרה, רבא - אויר שאין סופו לנוח ומיפסיק כלי),
כשאסור לו לזכות (מצות שילוח)
המשכיר חצר לא השכיר רפת
יוני שובך (רש"י - שמזונותיהן משדה) ועלייה חייבות בשילוח ואסורות בגזל מפני דרכי
שלום - לרבא - ביצאה רוב ביצה וב' לשונות אם דרכי שלום (רש"י - אף) על האם;
לרב יהודה א"ר (חיוב שילוח מעכב קנין) אם קטן לקחן חייב אביו להחזיר
המשכיר "בי"ב לשנה מדינר לחודש" - רשב"ג ור' יוסי - יחלוקו חודש העיבור
לשמואל בבא באמצע החודש [ספק אי תפוס לשון אחרון] אבל בתחלה בחזקת המשכיר, ובסוף
בחזקת השוכר
לרב - למשכיר [תפוס לשון אחרון]
לר"נ - למשכיר אפי' אמר להיפך [קרקע בחזקת בעליה (רש"י - הספק נולד בתחלת החדש)]
ביומא דמשלם זמניה - שוכר נאמן ששילם בשבועת היסט
השכיר ל' שנים - לרש"י ולא כ' זמן ושטר ביד שוכר נאמן המשכיר שכבר דרת ה' [חזקת קרקע - ושטר לקול
שלא תחזק]
השאל "בטובו" = לעולם - בדקני (רש"י - ובלא"ה רק עד שהחזיר), ומחזיר השברים
השאל באר ובני לה עדיין שאולה אא"כ א"ל האי באר, "מקום לחפור באר" וקני - יחפור עד שימצא
השכיר "בית כזה" ונפל - יעמיד אותו דבר [רש"י - אכולה מילתה התנה]

פ"ט המקבל שדה מחבירו

גמ' קג. - קה.

אריס וחוכר כמנהג המדינה -

לקצור/לעקור [לשניהן יש טענות], לחרוש אחריה (אע"פ שניכש קודם)

עיקר שמירה אבעה"ב - חריץ מסביב, קנים להקוצים, כלים ;
הקוצים, שמירה יתירה, חריץ להשקות על האריס

בעה"ב ואריס חולקים בתבן בקש (הנשאר בארץ), בזמורות, בקנים להעמיד הגפן [שניהם מספקין]

יבש אמת המים אינו מנכה [אפשר בדוולא, תוס' - אינו מכת מדינה]

חכור לי בית השלחין/בית האילן זה, ויבש/נקצץ - מנכה (וה"ה בקבלנות)
שמואל - בא"ל חוכר למחכיר אבל מחכיר לחוכר - שמא בעלמא
רבינא - מחכיר לחוכר בעומד בגוה ופירש

דורשין לשון הדיוט דכך כותב:

אריס שהובירה שמין ומשלם במיטב, חיוב להביא קרבנות אשתו (רש"י - ת"כ - רק עד שגירשה),
קידושין באלכסנדריא חלו רק משתיכנס לחופה, משכנו עד כדי חובו וכשהשיבו לזמן מרובה
ישלם הלזה הגירעון, יגבה חצי שומת כתובה אא"כ קנו מאביה

תן לבתי ב/לכתובתה ונהגו לכפול - יתן מחצה אא"כ אמר תן לה סתם

אם אוביר אתן אלף זוז - לנהרדעי יתן, לרבא אסמכתא דגזים לא קניא

קיבל לזרוע שומשמי וזרע חטים - שוה כשומשמי לא ינכה כחשא [לא לכחוש בעה"ב],
בשוה טפי יוסיף חלקו בשבח [ארעא אשבחה]

עיסקא = פלגא מלוה פלגא פקדון - לנהרדעי יכול לאכול חלק המלוה, לרבא חייב לאיעסוקי בו [לרש"י
- יטרח יפה]

לרב אידי בר אבין אינו גובה מיתמי חלק המלוה, לרבא גובה [רש"י - סמך עליהו]
שליש בשכר ופלגא בהפסד לבעה"ב לכל שטר ואם הפסיד ולא הודיעו וטרח ומלייה אין פסידא
לבעה"ב [טרחת שלא ליקרו לך מפסיד עיסקי]
ב' שקבלו מעכבים זע"ז מלפלוג [לקרנא משתעבד, מזלא דב']

גמ' קה. - קו:

חוכר חייב לנכש [זרעים שנפלו יעלו עשבים לשנה הבאה]

אריס חייב לטפל בעושה כדי שתעמוד הרחת בכרי (לרש"י - אין חודיה נראין),

לוי - ג' סאין, דב"ר ינאי - סאתים חוץ מההוצאה

לר"י - כדי זריעה (רש"י - במפולת יד) לשנה הבאה - ר' יוחנן - ד' סאין (ג' הגר"א - קבין) לכור (לרש"י
למהר"ם - בית כור זרע)

בשני דר' אמי דכחישא ארעא - ח' סאין

פריצי זיתים וענבים לב"ה טהורין בעושה רק ד' קבין שמן לכור

זב מטמא הטהור כשעלו באילן שאין בעיקרו לחוק רובע הקב, בסוכה שנטמנת בכף האוחזה

הרוכב בבית הפרס על אדם שארכבותיו נוקשות, על בהמה שמטילה גללים (לרש"י - ע"ג אבנים הנסטות)
טמא ז'

ר' ינאי - במשאו ד' קבין אסור להתפלל, אסור ע"ג תפילין בראשו (ולבי שילא אפי' דבר מועט)

נתערב לקט - ת"ק - אומדין, רשב"ג - כדי נפילה - ד' קבין לכור זרע וספק אי במפולת יד או שוורים

מכת מדינה מנכה מחכורו, לר"י חוץ מחייב מעות (לא להל')

רב יהודה - כגון דאישדוף רוב הבקעה

עולא - ד' שדות (וספק בתלם א') סביב - וספק אם נשתייר תלם א', שדה בור, שחת, זרע אחר - אי מפסיק,

ספק בכולו בשדפון ושלן בירקון
חייב הכל: (1) כשזרע שעורין במקום חיטין [הוה מקיים בי ותגזור אומר ויקם לך]
(2) לשמואל כשלא זרע כלל [הוה מקיים בי לא יבשו בעת רעה], לרב ששת מנכה
(3) כשנשדפו שדותיו דמחכיר ולא דבקעה [אי משום מזלי הוה משתייר]
(4) שדותיו דחוכר ורוב הבקעה [מזלך דלא משתייר מדנפשך]
באכלה חגב זורעה ב"פ לרבי וג"פ לרשב"ג, בלא צמחה חוזר וזורעה כל ימי הזרע
גואל שדה אחוזה מנכה שנים שאין תבואה כלל ושביעית [שני תבואות], בפודה מהקדש מונין שביעית [חזי למישטח פירי]

נותן חכירות מתוכה - חוץ מפסק עמו ליקח משוק, החמיץ היין [עבדא ארעא שליחותא]

גמ' קו: - קח:

ת"ק - חכירות לחטים יזרענה שעורים [פחות כחש] לקטנית יזרענה תבואה, בבבל מותר קטנית או תבואה
לרשב"ג אסור [הו"א - לא ידברו כזב; מקלקל שדהו (לרש"י - אי ב' שנים שונים)] חוץ מחרש לאחר קצירה ושינה לזרע

כרישין שלא הוקשו שבין הפשתן אין בהן משום גזל
אילן על המיצר שנוטה (לרש"י - השרשים) לשל חבירו - רב - אזלינן בתר השרשים לרש"י, שמואל - חולקים
{ ברוך אתה בעיר; והסיר ה' ממך כל חולי - לרב עין, לשמואל הרוח, לר' חנינא צינה, לר' יוסי בר"ח צואה, לר' אלעזר מרה; פת שחרית; בחיי רבה ב"ר הונא לא אקיים זרע לרבה בר ר"נ }
יזולל במדידת ד"א אגפי אמת המים (לרש"י - אל תרחיב) [יחידים מחלו],
אגפי נהר לא תמדוד (רש"י - אלא רחבות באומד דעת) [לכולם]
קוצצין אילנות כמלא כתף בב' עברי דנהר לחבלי מושכי ספינות אא"כ יש גוי למעלה ולמטה הימנו שלא קץ

רבנן לא משתתפין בחומה ושערים [א"צ שמירה], או בחפירת מים [גנאי] אלא במעות לחפירה עליונים לא משתתפין בעיכוב נהר, תחתונים לא משתתפין בפתחת ביב

החזיק בטקסא למלך - בשפת הנהר לא מסלקינן
כשמוסרים לו עד תוך הנהר מסלקינן (לרש"י - לשני שבא להחזיק)
בין אחים או שותפין - לרב לא מסלקינן, לר"נ מסלקינן

אין בר מצרא [ועשית (הלוקח) הישר והטוב]:

- (1) לר"נ - לרש"י תמיד, (2) זיל זבון - לרבינא בלי קנין, לנהרדעי (להל') בקנין,
- (3) קנה באמצע שדות המוכר עידית או זיבורית, (4) מתנה בלי אחריות, (5) מכר כל נכסיו לא',
- (6) לבעלים ראשונים, (7) מגוי [מבריא ארי],
- (8) לגוי [אין ועשית הישר] - ומקבל אונסיו, (9) משכון, (10) כשממהר המוכר לקנות בקרוב/ביפה,
- (11) מוכר לכרגא למזוני ולקבורה, (12) לאשה, (13) ליתמי, (14) חלקו לשותף,
- (15) במעדיף זוזי טבי או תקולי, זוזי שאינן צוררין,
- (16) "אטרח ואייתי זוזי", "אייתי" באינו אמיד, (17) מרי דבתי או דיקלי על בעל הקרקע,
- (18) מצרן לזריעה ולוקח לבנין [ישוב עדיף], (19) הפסק בלי "חיבור" תלם א',
- (20) מצרן שני קדים (בהדדי - חולקים)

קדימה למכור: ת"ח - שכיני עיר - שכיני שדה - קרוב

גמ' קט. - קי:

החוכר פחות מז' שנים לא יזרענה פשתן ואין לו בקורות שקמה
אביי - יש לו שבח שקמה [אדעתא דהכי נחת] חוץ מנתעבה הדקל [אדעתא דפירות נחת]

רבא - אין לו - חוץ: מזרעים, ללוקח כשהגיע יובל [ויצא ממכר - אבל שבח לא אפקע], במקום פסידא כפי הפסדו (דמי עצים כשמונע הזריעה [רש"י - נחת אדעתא לעקור])

שתלא (אריס למחצה כל ימי האילן):

מסלקין יורשיו עם שבח

"אם אפסיד אסתלק" - לרב יהודה בלי שבח, לרב כהנא רק בפירש, לרבא אפי' פירש יש שבח [לנכות הוי אסמכתא]

רבא - א"צ התראה לסלקו [מותרה ועומד]

הסתלק קודם זמנו או שטפה נהר - להו"א דרב אשי לוקח 1/6 שבח [שליש לאריס], לרב אחא בד"ר יוסף [אריס רק לחלק הבעה"ב]

לוקח זמורות [רש"י - אדעתא דהכי דאורחיה]

משכנתא (רש"י - דסורא, בנכיתא) שהזקין האילן

לרבא קרנא הוי וילקח בו קרקע ופירות למלוה - לרב (עט.) חוץ מבזמן יובל [לא מכלינן קרנא] לאביי פירא הוי - חוץ: משלא בזמנו, ירושת אשתו בשדה אחרים [כליא קרנא]

שטר משכנתא דכ' "שנין" ומלוה טען ג' ואכל פירי - לרב יהודה קרקע בחזקת לוח,

לרב כהנא ולהל' בחזקת האוכל [עבידא לאיגלווי ולא מטרחינן ב"ד פעמיים]

אבד השטר אחר ג' - לרב יהודה המלוה נאמן [מיגו לקוחה (אא"כ בעה"ב שילם טסקא, עבד חריצין, או מחה)], ורב זביד ורב עזירא חולקים [זהיר בשטר דלגוביינא קאי]

רב יהודה - בעה"ב נאמן (רש"י - בשבועת היסת) שהורדתי האריס לשליש [מגו שכרתיו במעות], לר"נ - כמנהג המדינה

על היתומים להביא ראיה שהשביחו האפותיקי אחר מיתה [בע"ח כמאן דגביא ויחזיר (רש"י - כל) השבח בדמים]

"שבוע" כולל שביעית, "ז' שנים" בלי שביעית

גמ' קי: - קיג.

שכיר יום בבל תלין עד בוקר ראשון ואח"כ בבל תשהא [אל תאמר... ומחר אתן ויש אתך], ושכיר לילה עובר בביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש [שכירות בסוף]

יוצא ביום - גבייתו ביום, יוצא בלילה - לר"י ורב גבייתו בלילה, לר"ש (משנתנו) ושמואל לילה ויום [לרש"י - שהיום הולך אחר הלילה]

ועוברין בבל תעשוק את רעך ובל תעשוק שכיר (לרב חסדא - לך ושוב, לרב ששת - נתתיו, לאביי - לא שכרתיך, לרבא - גזל)

ובבל תגזול (לרב חסדא - איני נותן, לרב ששת - ואח"כ כפר, לאביי - נתתיו, לרבא ב' לאוין)

אין בל תלין: (1) אחר בוקר ראשון, (2) ע"י שליח ושכרכם על בעה"ב,

(3) שוקאי (ויש בל תשהא (רש"י - מיום השוק ואילך)), (4) לא תבעו [אתך - לדעתך],

(5) המחזהו אצל חנוני [אתך], (6) אין לו [אתך], (7) גוי [אחריך],

(8) בהמה וכלים לר' יוסי בר"י, (9) גר תושב לריבר"י ודב"ר ישמעאל ומשנתנו,

(10) אומן למ"ד קונה בשבח כלי ולכו"ע בעדיין לא נתנה

לת"ק דברייתא עובר בכובש שכר בהמה וכלים [בארצך] וגר תושב [בשעריך] אף בבל תלין [שכיר שכיר]

לר' יוסי בר"י בהמה וכלים אין ביומו תתן [כי עני - הבאין לעניות] אלא לא תעשוק שכיר, גר תושב אין בל תלין [לית לי' ג"ש] אלא ביומו ולא תעשוק

לרב"ר ישמעאל ומשנתנו עובר בבהמה וכלים [פעולתו אתך] ולא בגר תושב [רעך] אלא ביומו ולא תעשוק

עני קודם לאביון ועשיר

אליו הוא נושא את נפשו - אפי' לאשכול א', עונש כממית, כהורגו או כהורג עצמו

המחזהו אצל חנוני - לרב ששת אינו חוזר אבעה"ב, לרבה חוזר [לרש"י - מח' אם עדיין נתחייב]

שכיר בזמנו נשבע ונוטל [בעה"ב טרוד בפועליו ולהפיס דעתו]

חוץ: מלא שכרו בעדים [מיגן], כופר הכל לר"י, קצצתי פחות לת"ק דר"י (ישבע בעה"ב)
[קציצה מידכר], עבר זמנו [מידכר חזקה שאינו עובר בבל תלין עם חזקה שאין שכיר משהה
שכרו כנגד חזקה שאינו עובר בבל תגזול]
כשיש עדים שתבעו כל זמנו - יכול לישבע יום א' אח"כ

גמ' קיג. - קטז.

הגיע זמן ולא פרע:

שמואל כברייתא דאסור גם לשליח ב"ד למשכנו בביתו [בחוץ תעמוד והאיש]
אלא מנתח (ינתק מידו) בשוק
ומלוה אסור לנתח [תוס' - גזירה שמא יכנס לביתו] אלא בב"ד
ומותר לביתו של ערב, לשכירות [אל ביתו - דלוה]
אידך תנא - שליח ב"ד מותר לביתו [חבל תחבל] חוץ מאלמנה (עיי' לקמן)
בריייתא, לרש"י ת"ק דמשנתנו ור' ישמעאל ור"ע ולגירסתנו אליהו - מסדרין לבע"ח [מיכה מיכה מערכין]
מיטה לאכל, לישן, מצע/מפץ ולא לביתו [הוא]
לרשב"ג, בר פדא, אילפא - לאחר ל' מוכרין משכנו ואין מסדרין [ואם מך הוא - ולא בע"ח]
בערכין מסדרין כשנוטל לפרעון, אין מחזירין משכון
בהקדש לבר פדא ואילפא אין מסדרין [ק"ו מבע"ח], לר' יוחנן מסדרין [היקש נדר בערכין]
ואין מחזירין משכון [ולך תהיה צדקה - הצריך צדקה]
ת"ק - מפשיטין בגד יקר לתת לו פשוט (לרש"י - לפרעון חוב)
ור' ישמעאל ור"ע חולקים [ישראל בני מלכים]
משמע מהגמ' שאליהו ס"ל כרשב"י דקברי עכו"ם אין מטמאין באהל [אדם אתם]
א"צ להשיב עבוטו: (1) בעשיר, (2) במשכנו בשעת הלואתו (רש"י - הביא לו) [רש"י - לאו חובלו],
(3) דיום בלילה והפוך [עד בא/כבוא השמש], (4) ליורשיו [רש"י - השב תשיב לו],
(5) לרשב"ג מל' יום ולהלן, (6) הקדש

השיב ומת הלוח - שומטו מבניו

ממשכנין מעיקרא שלא תשמט שביעית, שלא תהא מטלטלי דיתמי

לא תחבול בגד אלמנה - ענייה לר"ש [שם רע], אף עשירה לר"י

מלך לר"י מותר להרבות נשים שאינן מסירות [לא ירבה משום דלא יסור]
לר"ש אסור וא' המסירה אסור [לא יסור - מיותר]

החובל ריחים עובר משום ריחים, רכב, לרב הונא כי נפש הוא חובל ורב יהודה חולק [רק לשאר אוכל
נפש]

החובל זוג של מספרים, צמד של פרות (לרש"י - פרות חורשות, למסקנת רש"י - העול של פרקים) -
לבריייתא כרב יהודה - חייב ב' (לרש"י אף לרב הונא - כי נפש על כאו"א)

חבל סכין קצב - לאביי צריך להחזיר
לרבא קנה משכון לישבע וליטול עד כדי דמיו [מגו לקוחה בידי - דאין עשוי להשאיל דמיפגמא
(ואביי חולק)]

רש"י קיג.

לרש"י אסור לחבול פרות חורשות ומחרישה [עושין אוכל נפש]

פ"י הבית והעלייה

גמ' קטז: - קיז.

נפל בית ועלייה חולקים (רש"י - לפי גובה וריבוי)
אבנים שלימות לעלייה כשידוע שהתמוטט מלמטה, לבית כשנחבט
באינו ידוע - לתי' א' תלוי אם בחצר של א', לתי' א' שותפין לא קפדי אהדדי (רש"י להשאילו מקום -
ואין כאן מוציא)
א' מכיר שלימות שלו והשני שמא - נוטל - לר"נ כשמודה במקצת - והשני יטול שלימות כנגדן
השכיר עלייה זו שע"ג בית זה (שעביד הבית) ונפחתה (ד' טפחים לשמואל [אין אדם דר למטה ולמעלה],
רובה לרב) ידור למטה כשאינו רוצה לתקן
וספק אי שניהם דרין, אי נכנס דרך העלייה, אם ידחהו לקומה ג'
לת"ק - התחתון נותן המעזיבה (טיט על התקרה) [אחזוקי תקרה], ר' יוסי - העליון [אשוויי גומות]
ירידת מים - לר' חייא בר אבא העליון מתקן [כרבנן דעל המזיק להרחיק]
לר' אלעי משום ר' חייא בר' יוסי - התחתון [כר' יוסי דעל ניזק להרחיק חוץ מגירי דיליה]

גמ' קיז. - קיח:

בעה"ב אינו רוצה לבנות (רש"י - באחים שחלקו)
לת"ק - בעל העלייה בונה וגר בבית עד שיתן יציאותיו (וכן בגינה ע"ג בית הבד (רש"י - באחים
שחלקו, לתוס' - בשוכר) שנפחה רובה לרב, ד"ט לשמואל
ר"י - יבנה בית ועלייה [זה נהנה וזל"ח חייב (רש"י - מיחזי כרביית),
שחורריתא (זה חסר)] וגר בבית לרש"י [לא נהנה]
אסור לתחתון למעט חוזק הבנין או להגביה; אסור לעלייה להכביד המשא
שניהם לא רוצים לבנות (רש"י - הבעה"ב רוצה למכור הקרקע)
ברייתא - הכל לתחתון
ר' נתן, רבה להל' - שליש לעליון [רש"י - בית ממחרת ליפול ממשא העלייה]
אחרים - רביע לעליון
נתנו לו ב"ד ל' יום לסתור כותלו ונפל לאחר זמן חייב
נפל כותלו לשל חבירו וא"ל הגיעוך אינו קונה ויכול לחזור עד שחבירו פנינהו [אשתמוטי ואינו
מפקירן]

אין לשלם לפועל מה שעשית בשכרך [רש"י - בל תלין שכרו - מאי דאתני]
חוץ ממלאכת הבטה בהפקר (רש"י - לשמור או להשליך מעליה) [רש"י - אין פעולתו עליו]
שומרי ספיחין לעומר לת"ק משלמין מתרומת הלשכה, לר' יוסי מתנבד
[מח' אי הבטה קני להשומר [רש"י - טורח ודעתו לכך ועל ידו נשמר], אי חיישינן שלא ימסרם לציבור
בלב שלם, אי חיישינן לבעלי זרועות כשאין קול שהן להקדש]
ת"ק - גובלין טיט ברה"ר אבל לא שורין ולא לבנים וחייב בהיזק
רשב"ג - מתקן מלאכתו ל' יום קודם ופטור מנזק
לר"י רשב"ג ור"ש - כשיש רשות לקלקל ברה"ר פטור מנזק
נפל אבן מדימוס והזיק - בקבלנות כולן חייבין, בשכירות האחרון (האדריכל) חייב

רש"י קיח:

המוחל שכרו מתרומת הלשכה - אין לקנות מהן קרבנות ציבור

גמ' קיח: - קיט.

ירק בין גינות לר"מ לעליון [מעפרו, חי משם, נופו בתר עיקרו]
לר"י לתחתון [אורו, לא שדי בתר עיקרו] חוץ מעיקרו

לר"ש - כפי פשיטת יד לעליון [רש"י - השאר מפקיר]
אילן היוצא מגזע (רש"י - תוך ג' לקרקע) לר"מ חייב בערלה [נופו בתר עיקרו],
לר"י פטור ומשרשין חייב

הדרן עלך מסכת בבא מציעא